

PK-YRITYS BAROMETRI

Kevät 2008

Alueraportti, Varsinais-Suomi

Esipuhe

Suomen Yrittäjät ja Finnvera Oyj tekevät yhteistyössä pientä ja keskisuurta yritystoimintaa kuvaavaa Pk-yritysbarometriä kaksi kertaa vuodessa valtakunnallisena raporttina ja alueellisina raporteina. Valta-kunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen ja koko maan välillä.

Kevään 2008 Pk-yritysbarometri perustuu noin 3800 pk-yrityksen vastauksiin ja heijastaa siten kattavasti pk-yritysten käsityksiä yritysten kehitysnäkymistä ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Barometrin ennustekyky on ollut hyvä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän vuoden aikana ja elinkeinoilmastoa. Lisäksi tarkastellaan yritysten rahoitusta, kasvuhakuisuutta sekä yritysten kehittämistarpeita ja -esteitä. Erityiskysymykset koskevat työelämän kehittämistä ja lainsäädännön hallinnollista taakkaa.

Tällä hetkellä suhdanteisiin ja erityisesti rahoitusmarkkinoihin kohdistuu suurta mielenkiintoa. Vaikka myllerrys onkin alkanut Yhdysvalloista, on odotettavissa, että vaikutukset näkyvät myös suomalaisten pk-yritysten näkemyksissä ennen pitkää. Suomen sisäisten asioiden kannalta on mielenkiintoista tarkastella mm. työvoimatarpeiden ja -pulan sekä yritysten omistajanvaihdosodotusten kehitystä väestön ikääntyessä.

Helsingissä 12.3.2008

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät ry

Pauli Heikkilä
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO.....	4
AINEISTO.....	5
1 Varsinais-Suomen ja koko maan yritykset.....	7
2 Yritykset ja työllisyys	8
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät.....	9
3.1 Yleiset suhdannenäkymät.....	9
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin	10
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet.....	11
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	12
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet.....	15
7 Elinkeinoilmasto	16
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus.....	18
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	19
10 Yrittäjyysilmapiiri	20
11 Pk-yritysten rahoitus.....	21
12 Pk-yritysten työelämän kehittämisen esteet	27
13 Hallinnollinen taakka	29

Finnveran yhteystiedot

Suomen Yrittäjien yhteystiedot

TIIVISTELMÄ

Suhdannenäkymät. Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Varsinais-Suomessa ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Varsinais-Suomessa toimivista pk-yrityksistä nyt 38 prosenttia ennakoii suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja kahdeksan prosenttia yrityksistä ennakoii suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat paremmat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Syksyn 2007 tilanteeseen verrattuna ovat Varsinais-Suomessa suhdannenäkymät pysyneet samana. Koko maassa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana ovat jonkin verran laskeneet. Koko maan ja Varsinais-Suomen pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen edelleen positiivisia. Varsinais-Suomessa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keskimääräistä paremmat viennin arvon, tuonnin arvon ja tuotantokustannusten osalta. Vakavaraisuuden nousua ennakoii sama määrä vastaajia kuin koko maassa keskimäärin. Sekä liikevaihdon että kannattavuuden suhdannenäkymät ovat Varsinais-Suomessa laskeneet syksyn 2007 kyselystä.

Kehittämisen esteet. Varsinais-Suomessa pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat edelleen resurssitekijät sekä kilpailutilanteeseen ja nyt aiempaa selvemmin myös kustannustasoon liittyvät tekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteeksi. Kustannustaso, kilpailutilanne ja rahoitus koetaan suuremmaksi kehittämisen esteeksi Varsinais-Suomessa kuin koko maassa keskimäärin.

Työllistämisen esteet. Varsinais-Suomen pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat työvoiman saatavuus, jota joka yli kolmasosa niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, pitää työllistämisen suurimpana esteenä. Kysynnän riittämättömyyttä pitää suurimpana esteenä yli viidennes vastaajista ja irtisanomiseen liittyvää riskiä 15 prosenttia vastanneista. 19 prosentilla Varsinais-Suomen pk-yrityksistä ja 25 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

Rahoitus. Varsinais-Suomen alueen yrityksistä 40 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana, kun taas koko maassa näin oli tehnyt 35 prosenttia. Joka kolmas Varsinais-Suomessa ja koko maassa toimivista pk-yrityksistä aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Tärkeimpänä käyttötarkoituksena pidetään useimmiten rahoituksen hankkimista käyttöpääomaksi ja rakennusinvestointeihin. Varsinais-Suomen pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (85 %) tai Finnverasta (29 %). Rahoitusyhtiöiltä rahoitusta aikoo hakea 18 prosenttia rahoitusta hakevista alueen yrityksistä.

Työelämän kehittämisen esteet. Varsinais-Suomen pk-yritysten kehittämistä vajaa viidenneksellä vastaajista estää erittäin paljon se, että kehittämiselle ei ole aikaa. Varsinais-Suomessa eri tekijät estävät työelämän kehittämistä keskimäärin koko maata useammin. Koko maan ja alueen osalta haluttomuus saada ulkopuolisia asiantuntijoita yritykseen ei estä kehittämistä lainkaan noin kolmasosalla pk-yrityksistä.

Hallinnollinen taakka. Koko maassa lainsäädännöllisen taakan osalta yhteensä 22 prosenttia pitää verotusta raskaana taakkana. Varsinais-Suomessa verotus on hieman harvemmin raskaana kuin koko maassa Kymmenesosa vastaajista sekä koko maan että Varsinais-Suomen osalta pitää muuta vuosi ilmoitusta raskaana hallinnollisena taakkana. Eri työnantajana toimimisesta aiheutuvat taakat koetaan melko samansuuntaisiksi niin alueella kuin koko Suomen pk-yritysten keskuudessa. Suurin osa alueen ja koko Suomen pk-yrityksistä ei pidä taakkana ulkomailta tulevia työntekijöitä tai työkomennuksia ulkomaille. Vajaa neljäsosa sekä koko maan että Varsinais-Suomen osalta pitää työn verotusta sekä arvonlisäverotusta raskaana taakkana. Varsinais-Suomessa työn verotus koetaan hieman useammin raskaaksi taakaksi kuin koko maassa keskimäärin. Yli puolet (57 %) koko maan sekä Varsinais-Suomen pk-yrityksistä (55 %) ei pidä tulli- ja ulkomaankauppaa lainkaan taakkana.

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten näkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu mm. yrityksen kehittämiseen, kasvuun, työllistämiseen ja rahoittamiseen liittyvistä rakenteellisista tekijöistä.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset. Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2002 sekä Fonecta ProFinder -yritysrekisteriä, josta otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti. Vastaajajoukko on 3858 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty internet- ja puhelinkyselyinä 3.1.–31.1.2008. Raportin luvussa "Aineisto" on esitetty taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä Varsinais-Suomen osalta. Tutkimuksen on tehnyt Innolink Research Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta tammi- ja helmikuussa 2008.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Innolink Research Oy:ssä tutkimusjohtaja Mikko Kesä, viestintäpäällikkö Etta Partanen ja tutkija Katri Ahtiainen sekä Suomen Yrittäjissä ekonomisti Harri Hietala ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 6 olevan kartan mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, muu Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).

2) Helsingin, Pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Uudenmaan alueen lukuja. Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.

3) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.

Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana
paranee 39 %, huononee 9 % ⇒ **saldoluku = + 30 %**

AINEISTO

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaamaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

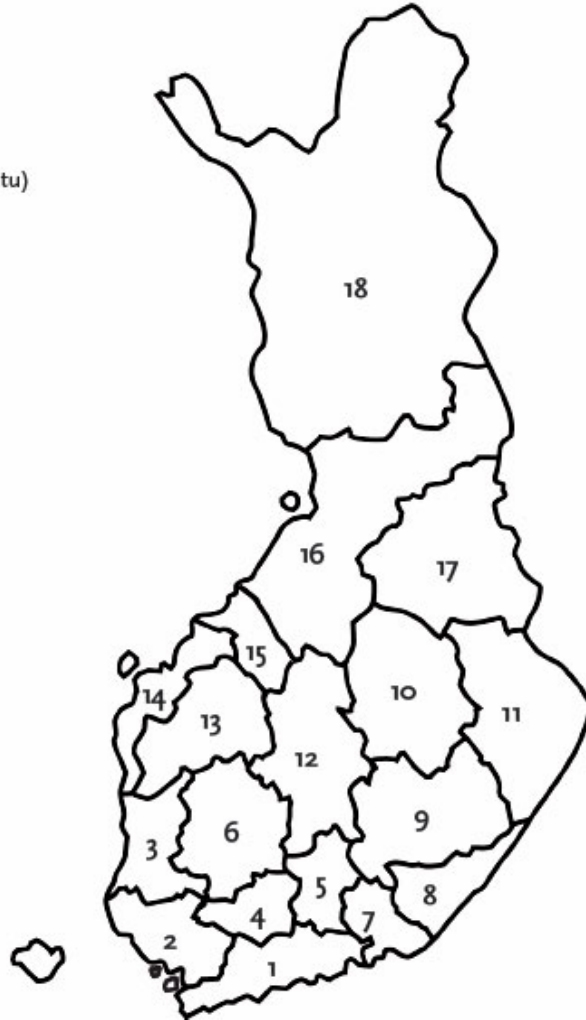
TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:

PK-YRITYSBAROMETRI 1/2008 - Aineiston rakenne -

		n=	%
ALUE	VARSINAIS-SUOMI	319	7 %
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: D)	102	32 %
	Rakentaminen (TOL: F)	26	8 %
	Kauppa (TOL: G)	64	20 %
	Palvelut (TOL:H, I, K, O)	127	40 %
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	86	27 %
	5 - 9 henkilöä	80	25 %
	10 - 19 henkilöä	70	22 %
	20 - 49 henkilöä	46	14 %
	50+ henkilöä	37	12 %
LIIKEVAIHTO VUONNA 2007	Alle 0,20 milj. euroa	41	13 %
	0,20 - 0,49 milj. euroa	52	16 %
	0,50 - 1,49 milj. euroa	86	27 %
	1,50+ milj. euroa	141	44 %
	Ei vastausta	1	0 %
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	48	15 %
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	155	48 %
	Pyrkii säilyttämään asemansa	85	27 %
	Ei kasvutavoitetta	32	10 %
	Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	0	0 %
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	165	53 %
	Kyllä, vie itse suoraan	100	32 %
	Kyllä, tuotteita viedä osana toisen yrityksen tuotekokonaisuutta	79	25 %
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1997	252	79 %
	1998 - 2002	40	13 %
	2003 -	28	9 %
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	233	73 %
	Palkattu toimitusjohtaja	80	25 %
	Muut	8	3 %

PK-YRITYSBAROMETRIN ALUEJAKO

1. Uusimaa, erilliset raportit:
  - Helsinki
  - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
  - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseutu)
2. Varsinais-Suomi
3. Satakunta
4. Kanta-Häme
5. Päijät-Häme
6. Pirkanmaa
7. Kymenlaakso
8. Etelä-Karjala
9. Etelä-Savo
10. Pohjois-Savo
11. Pohjois-Karjala
12. Keski-Suomi
13. Etelä-Pohjanmaa
14. Pohjanmaa
15. Keski-Pohjanmaa
16. Pohjois-Pohjanmaa
17. Kainuu
18. Lappi

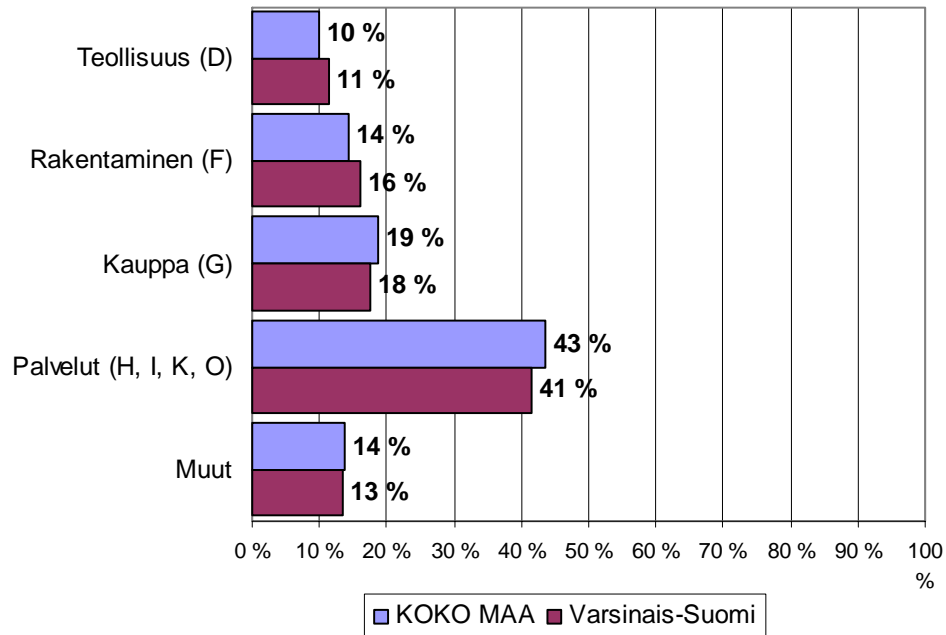

Tutkimustulokset

1 Varsinais-Suomen ja koko maan yritykset

Suomessa oli 250 378 yritystä vuonna 2006.¹ Näistä yrityksistä noin 23500 toimi Varsinais-Suomessa. Varsinais-Suomessa on kaupan ja palvelualueiden yrityksiä suhteellisesti aavistuksen vähemmän ja teollisuuden sekä rakennusalan yrityksiä suhteellisesti hiukan enemmän kuin koko maassa keskimäärin.

1. YRITYSTEN OSUUDET ERI TOIMIALOILLA

Toimialan nimen jäljessä on suluisissa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialanumero.

¹ Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri

2 Yritykset ja työllisyys

Varsinais-Suomen maakunnassa työskenteli vuonna 2007 noin 222000 työntekijää². Työttömyysaste oli vuonna 2007 Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan koko maassa 6,9 % ja Varsinais-Suomessa 6,2 %

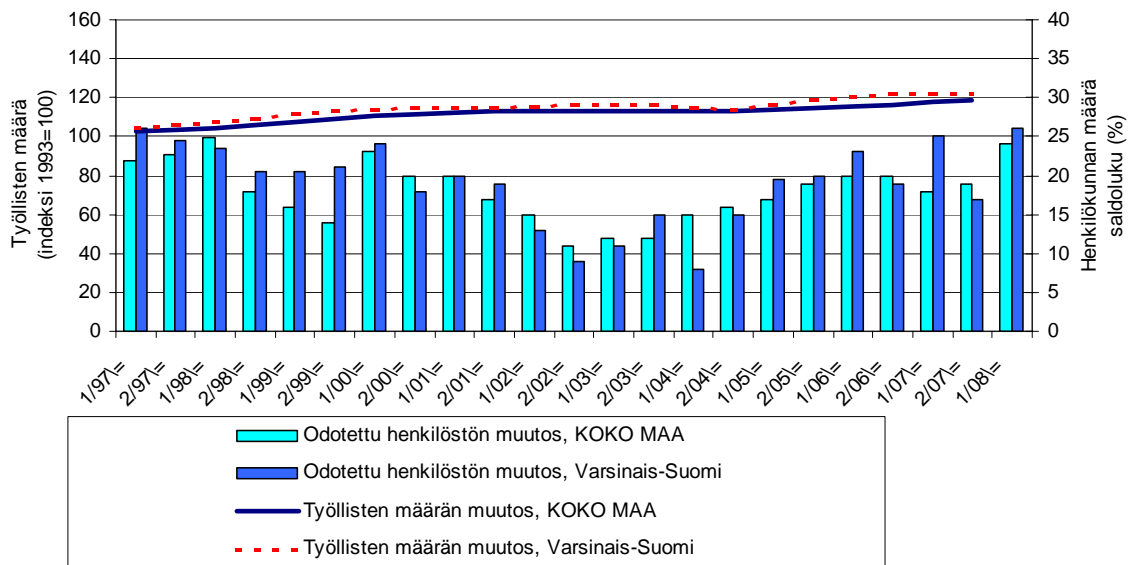
Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	30	64	6	24
Varsinais-Suomi	33	61	6	26

Varsinais-Suomessa toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Varsinais-Suomessa korkeammalla tasolla kuin syksyllä 2007 (saldoluku tuolloin +17 %). Koko maassa ovat henkilökunnan määrän suhdannenäkymät hieman paremmat kuin edellisessä kyselyssä, sillä syksyllä 2007 henkilökunnan määrän saldoluku oli +19 %.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Varsinais-Suomen työllisten määrää (indeksi 1995=100) ja pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana³.

2. HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄN MUUTOSODOTUKSET SEURAAVAN VUODEN AIKANA SEKÄ TYÖLLISTEN MÄÄRÄN TILASTOITU MUUTOS

² Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus.

³ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

3.1 Yleiset suhdannenäkymät

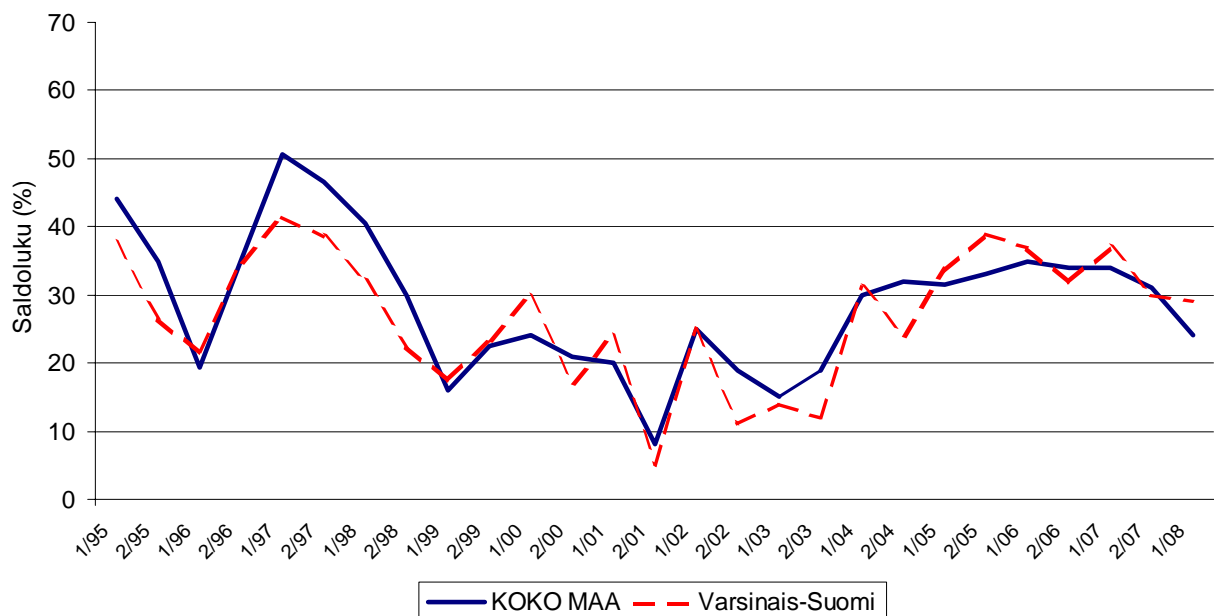
Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee	Pysyy ennallaan	Huononee	Saldoluku
	%	%	%	%
KOKO MAA	35	54	11	24
Varsinais-Suomi	38	54	8	29

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Varsinais-Suomessa ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Varsinais-Suomessa toimivista pk-yrityksistä nyt 38 prosenttia ennakoii suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja kahdeksan prosenttia yrityksistä ennakoii suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat paremmat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten yleisten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 1/95 lähtien. Syksyn 2007 tilanteeseen verrattuna ovat Varsinais-Suomessa suhdannenäkymät pysyneet samana. Koko maassa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana ovat jonkin verran laskeneet.

3.1. YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT LÄHIMMÄN VUODEN AIKANA

3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

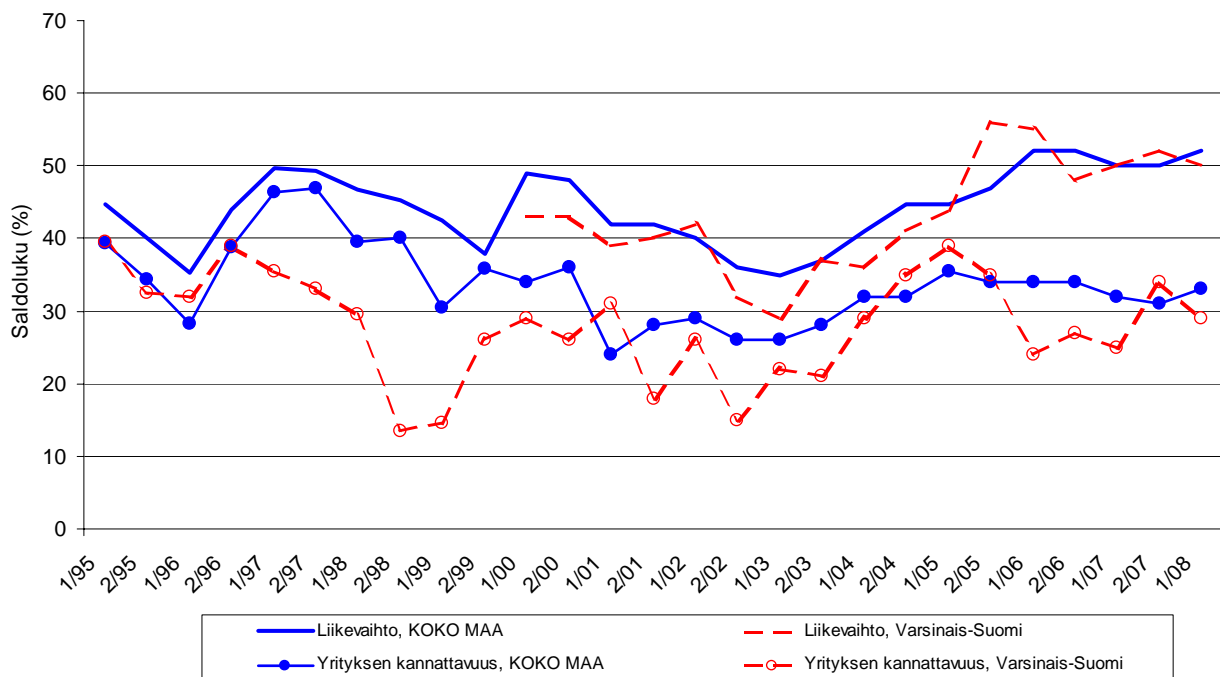
Taulukko 3.2: Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investointien arvo	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotanto-kustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vakavaraisuus	Tuotekehitys-panostukset
KOKO MAA								
Suurempi	59	26	22	19	53	44	44	32
Yhtä suuri	33	61	71	74	40	45	51	62
Pienempi	8	14	7	7	8	11	5	6
Saldoluku (%)	52	12	16	12	45	33	39	26
Varsinais-Suomi								
Suurempi	59	25	23	21	56	43	45	30
Yhtä suuri	34	59	72	73	36	42	49	64
Pienempi	8	17	6	6	7	15	6	6
Saldoluku (%)	50	8	17	15	49	29	39	24

Koko maan ja Varsinais-Suomen pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen edelleen positiivisia. Varsinais-Suomessa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keskimääräistä korkeammat liikevaihdon, viennin arvon, tuonnin arvon ja tuotantokustannusten osalta. Vakavaraisuuden nousua ennakoii sama määrä vastaajia kuin koko maassa keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁴ kehitys jaksosta 1/95 lähtien. Sekä liikevaihdon että kannattavuuden suhdannenäkymät ovat Varsinais-Suomessa laskeneet syksyn 2007 kyselystä. Koko maan suhdannenäkymät ovat liikevaihdon ja kannattavuuden osalta hieman nousseet syksystä 2007.

3.2. SUHDANNENÄKYMÄT SEURAAVAN VUODEN KULUTTUA

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

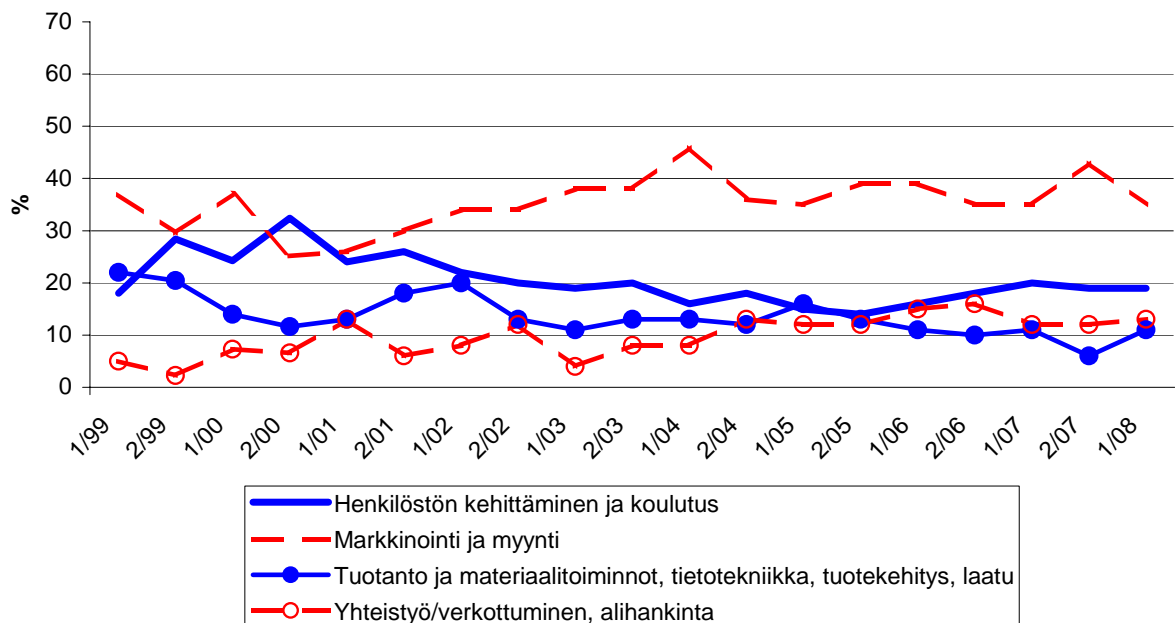
Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA	Varsinais-Suomi
	%	%
Johtaminen	5	5
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	20	19
Markkinointi ja myynti	35	35
Vienti ja kansainvälistyminen	4	5
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	5	6
Tuotanto ja materiaalitoinnot, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	10	11
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	14	13
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	2	4
Ei kehittämistarvetta	6	2

Koko maan ja Varsinais-Suomen alueen pk-yritysten kehittämistarpeet ovat melko samankaltaisia. Varsinais-Suomen pk-yrityksissä koetaan olevan koko maan keskiarvon tavoin eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta sekä alueen että koko maan pk-yrityksillä on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa.

Markkinointiin ja myyntiin liittyvät kehittämistarpeet ovat hieman vähentyneet Varsinais-Suomessa toimivien pk-yritysten keskuudessa syksyn 2007 kyselyyn verrattuna. Sen sijaan tuotantoon ja materiaalitoinnintoihin sekä hieman myös yhteistyöhön/verkottumiseen ja alihankintaan liittyvät tarpeet ovat hieman lisääntyneet syksyn 2007 tilanteeseen verrattuna.

4. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET Varsinais-Suomi

5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

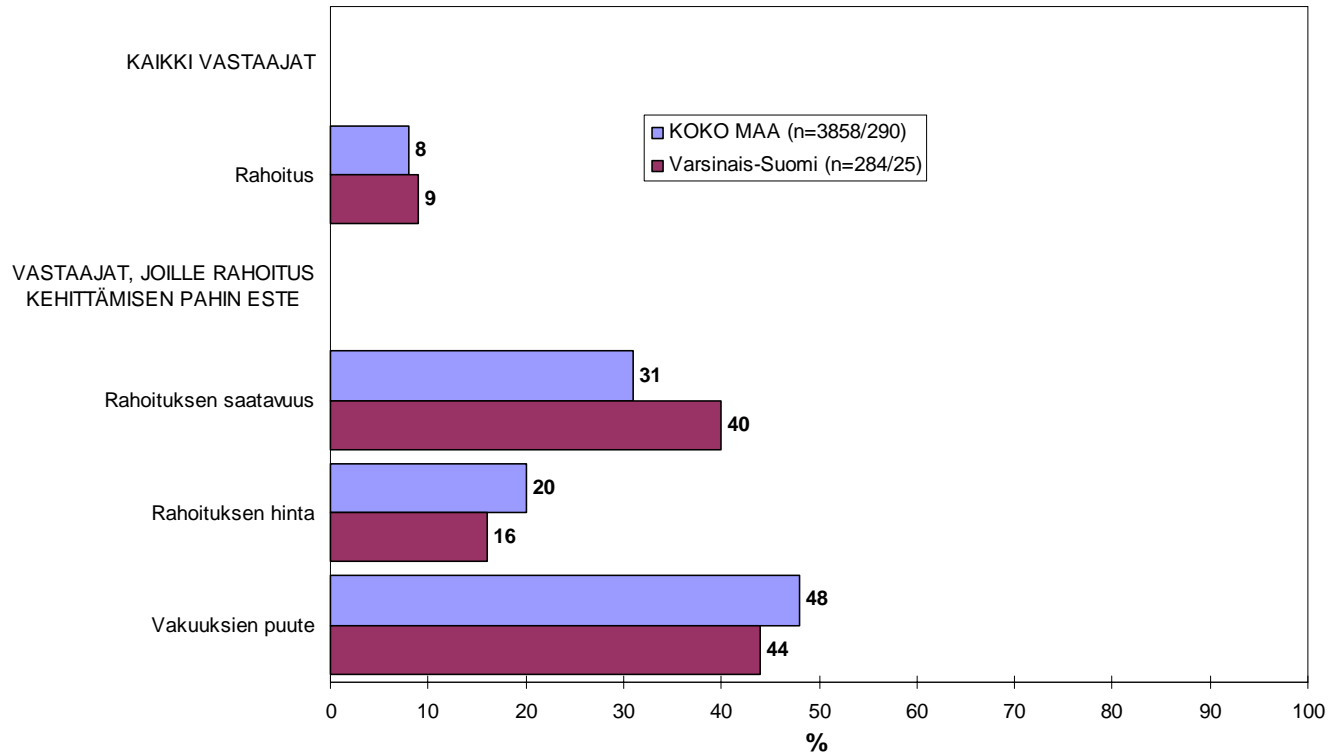
	KOKO MAA	Varsinais-Suomi
	%	%
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	4	4
byrokratia	1,6	1,4
työlainsäädäntö	0,8	0,7
työehtosopimukset	0,5	1,1
muu sääntely	1,1	1,1
KUSTANNUSTASO	13	18
verotus	1,8	2,1
palkkataso	3,6	4,9
työn sivukulut	4,6	6,3
muut tuotantokustannukset	2,8	4,2
KILPAILUTILANNE	19	22
kireä kilpailutilanne	13,0	16,5
markkinoiden liiallinen keskittyminen	1,9	1,8
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	0,6	1,4
markkinoita vääristävät tuet	0,5	0,4
harmaa talous, konkurssit jne.	0,7	0,7
kysynnän riittämättömyys	1,7	1,4
RAHOITUS	8	9
rahoituksen saatavuus	2,3	3,5
rahoituksen hinta	1,5	1,4
vakuuksien puute	3,6	3,9
RESURSSITEKIJÄT	29	26
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	18,7	19
alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuus	1,6	1,1
toimitilat	1,7	1,4
koneet ja laitteet	0,8	1,8
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	4,9	2,1
YLEINEN SUHDANNE- /MAAILMANTILANNE	13	12
MUUT TEKIJÄT	9	8
EI OSAA SANOA	7	2

Varsinais-Suomessa pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat edelleen resurssitekijät sekä kilpailutilanteeseen ja nyt aiempaa selvemmin myös kustannustasoon liittyvät tekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteiksi. Kustannustaso, kilpailutilanne ja rahoitus koetaan suuremmaksi kehittämisen esteeksi Varsinais-Suomessa kuin koko maassa keskimäärin.

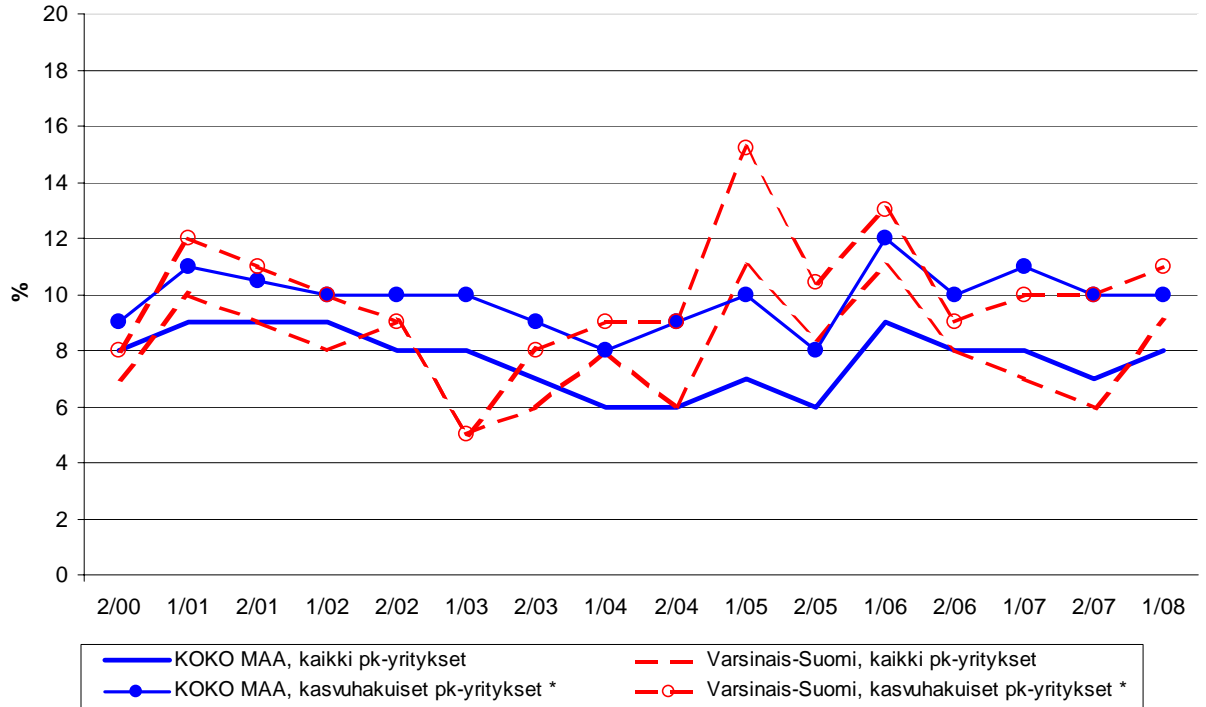
Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 9 prosentilla Varsinais-Suomen pk-yrityksistä. Näistä yrityksistä vakuuksien puute on pahimpana 40 prosentilla, rahoituksen hinta 16 prosentilla ja rahoituksen saatavuus 40 prosentilla. Varsinais-Suomessa toimivat pk-yritykset kokevat rahoituksen olevan hieman suurempi kehittämisen este kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin. Koko maassa kasvuhakuiset⁵ pk-yritykset pitävät rahoitusta kokonaisuudessaan nyt yhtä suurena kehittämisen esteenä kuin syksyllä 2007. Alueella sekä kaikki pk-yritykset että kasvuhakuiset pitävät rahoitusta suurempana kehittämisen esteenä verrattuna syksyn 2007 tilanteeseen.

⁵ Voimakkaasti kasvuhakuiset ja mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivät pk-yritykset yhteensä.

5.1 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET -Rahoitus- n=kaikki vastaajat/rahoitus suurin kehittämisen este

5.2 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET -Rahoitus kokonaisuudessaan-

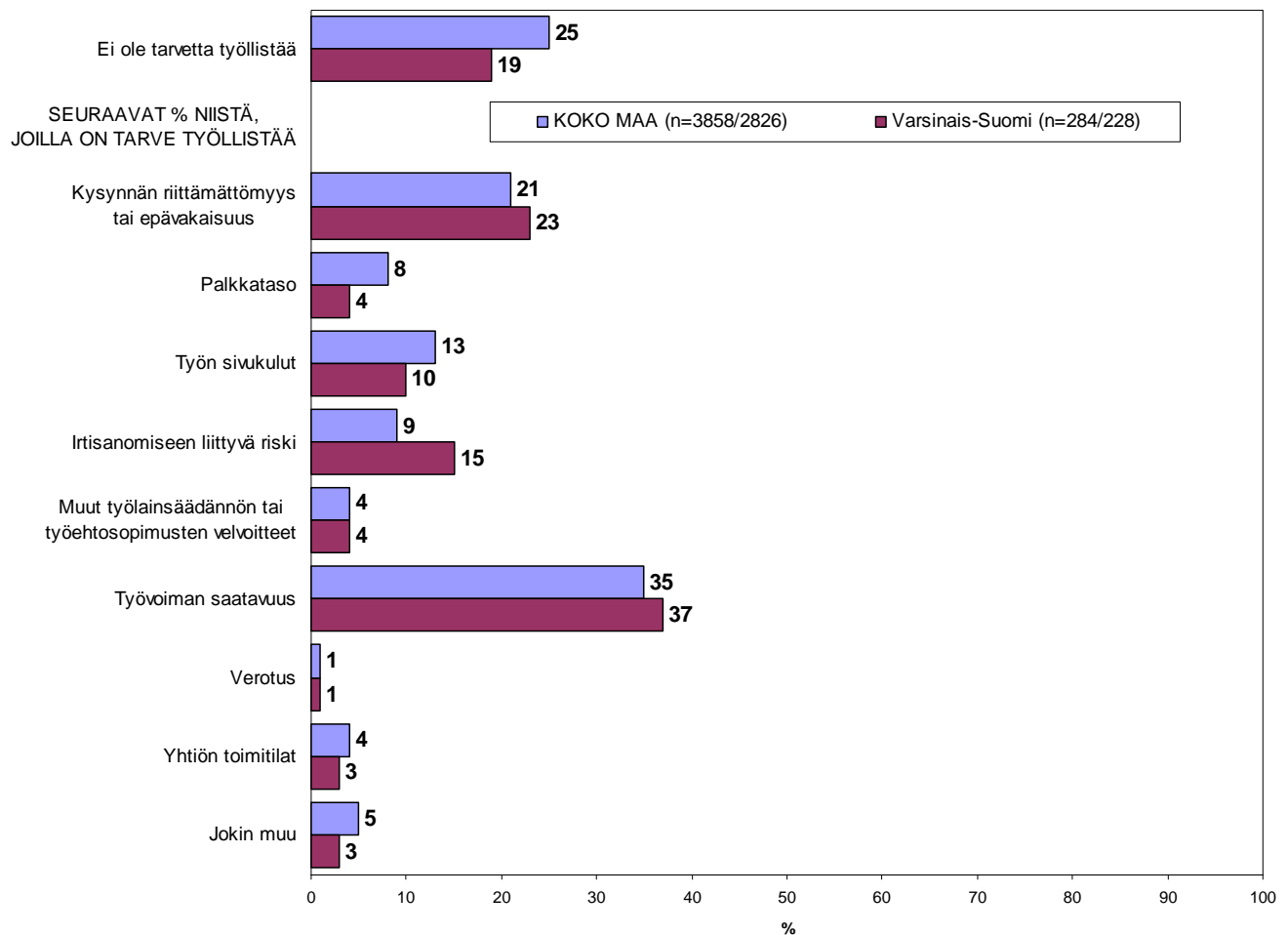
*) Yritys on voimakkaasti kasvuhakuinen tai pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

Varsinais-Suomen pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat työvoiman saatavuus, jota joka yli kolmasosa niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, pitää työllistämisen suurimpana esteenä. Kysynnän riittämättömyyttä pitää suurimpana esteenä yli viidennes vastaajista ja irtisanomiseen liittyvää riskiä 15 prosenttia vastanneista. Työvoiman saatavuus sekä kysynnän riittämättömyys koettiin suurimmiksi esteiksi myös koko maan tasolla. 19 prosentilla Varsinais-Suomen pk-yrityksistä ja 25 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

6. PK-YRITYSTEN TYÖLLISTÄMISEN SUURIN ESTE

n=kaikki vastaajat/yrityksellä tarve työllistää

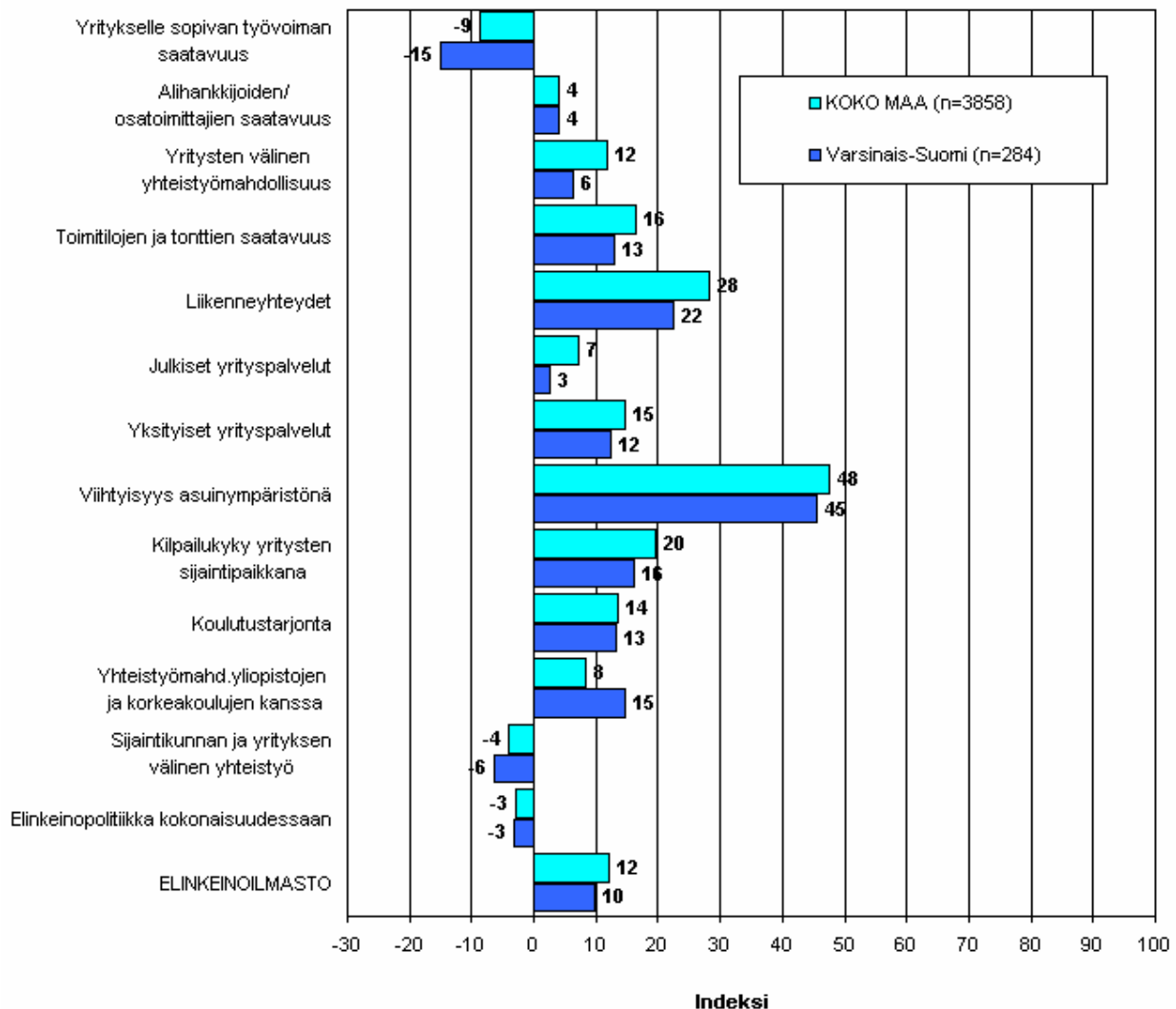

7 Elinkeinoilmasto

Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Varsinais-Suomessa tyytymättömmämpiä kuin koko maassa keskimäärin. Tyytyväisimpiä Varsinais-Suomessa sijaitsevat pk-yritykset ovat alueen viihtyisyyteen asuin ympäristönä ja liikenneyhteyksiin. Tyytymättömmimpiä alueella ollaan yritykselle sopivan työvoiman saatavuuteen, elinkeinopolitiikkaan kokonaisuudessaan sekä sijaintikunnan ja yrityksen väliseen yhteistyöhön. Varsinais-Suomessa pk-yritykset ovat koko maan pk-yrityksiä hieman tyytyväisempiä yhteistyömahdollisuuksiin yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa. Kokonaisuutena tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on Varsinais-Suomessa nousussa. Koko maan keskimääräinen tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on korkeampi kuin syksyllä 2007. Aiemmin kysytty tekijä 'yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut' ei ole ollut mukana kyselyssä vuodesta 2006 lähtien.

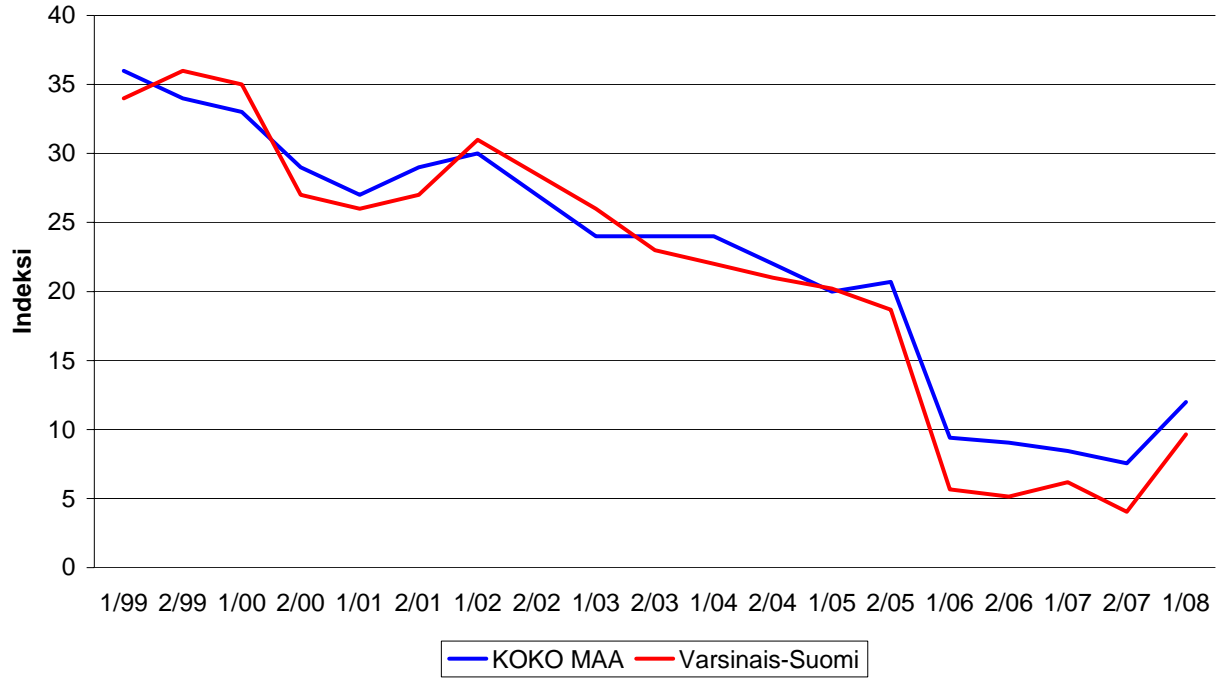
7.1. ELINKEINOILMASTO

n=kaikki vastaajat

7.2. ELINKEINOILMASTO

- Keskiarvo sijaintikunnan elinkeinoilmastoa koskevista väittämistä-

8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

Taulukko 6: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

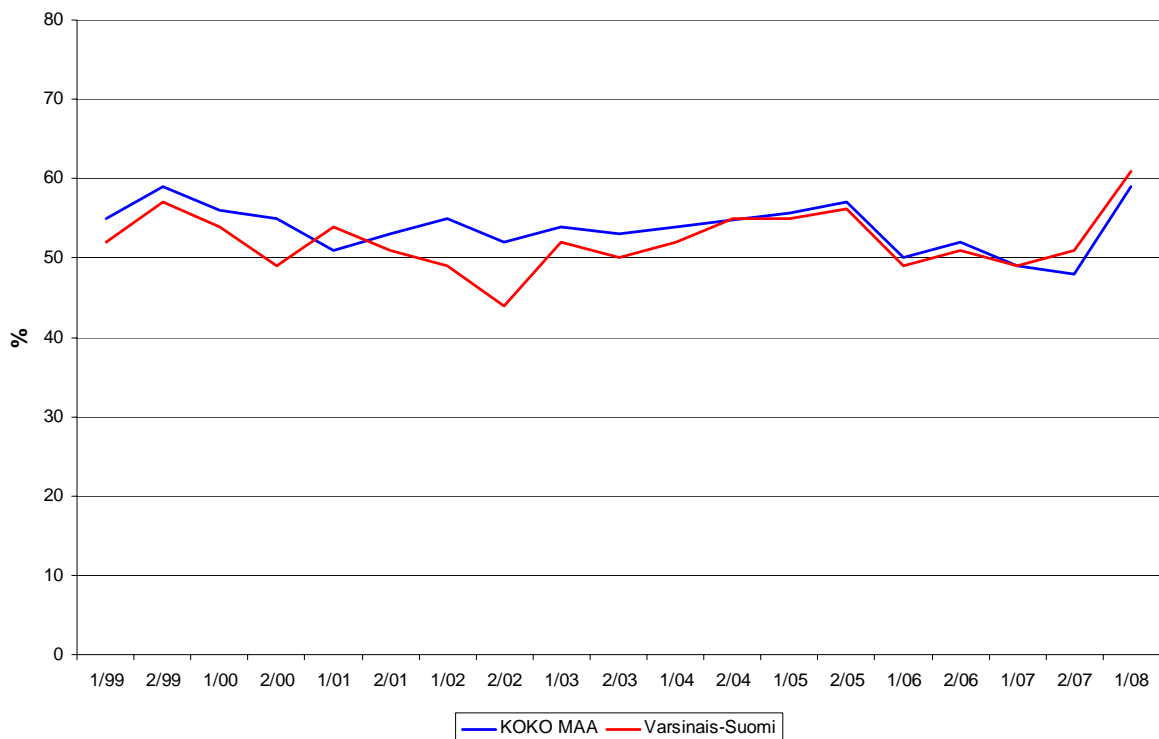
	KOKO MAA	Varsinais-Suomi
	%	%
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	13	13
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	46	47
Pyrimme säilyttämään asemamme	31	29
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	9	10
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	1	0

Varsinais-Suomessa on nyt saman tasoisesti voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä kuin koko maassa keskimäärin. Yrityksen toiminnan loppumisesta seuraavan vuoden aikana puolestaan ennakoi prosentti koko maan pk-yrityksistä. Varsinais-Suomessa näitä yrityksiä ei ole lainkaan. Tärkeimpänä kasvukeinonaan alueen pk-yritykset pitävät uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä sekä myynnin ja markkinoinnin lisäämistä.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on Varsinais-Suomessa yhteensä 60 prosenttia ja koko maassa yhteensä 59 prosenttia. Voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten osuus on kasvanut koko maassa samoin kuin Varsinais-Suomen alueella. Kokonaisuutena kasvuhakuisten pk-yritysten osuus alueella on hieman noussut syksyn 2007 tilanteeseen verrattuna. Kasvuhakuisten osuus on noussut myös koko maassa keskimäärin.

8. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS

-Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien yritysten osuus kaikista yrityksistä-

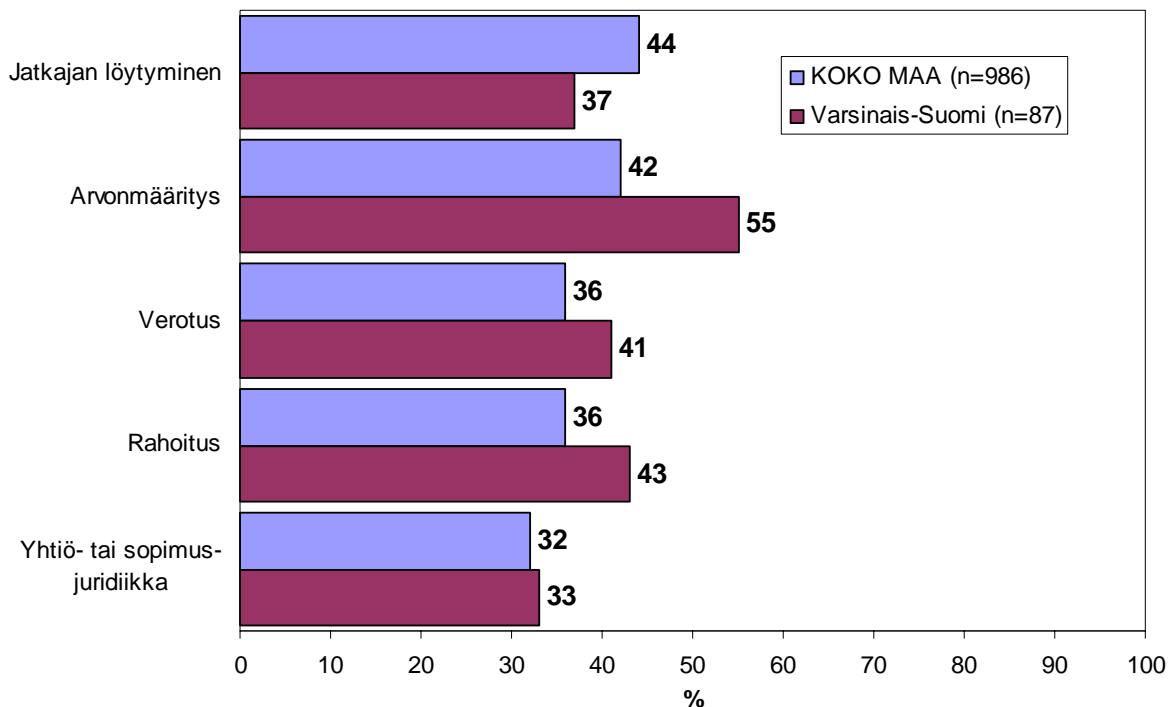
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

Taulukko 7: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA %	Varsinais- Suomi %
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	62	56
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	10	11
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	16	20
Ei osaa sanoa	12	13

Varsinais-Suomen alueella on sukupolven- tai omistajanvaihdos odotettavissa lähimmän viiden vuoden aikana noin joka kolmannessa pk-yrityksessä. Suurimmat haasteet sukupolven- tai omistajanvaihdosta aikoville yrityksille Varsinais-Suomen alueella ovat arvon määrittäminen ja rahoitus.

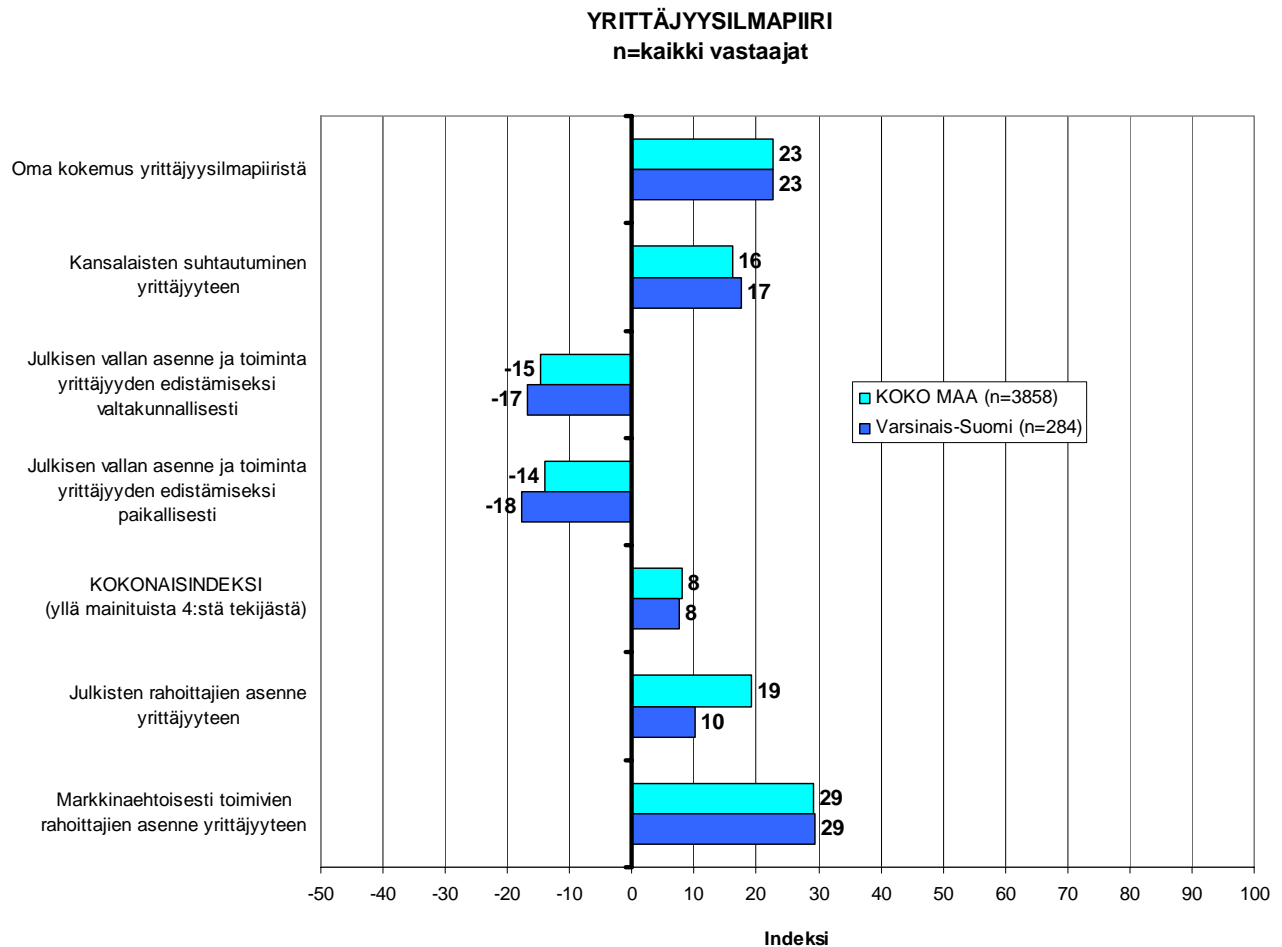
9. ODOTETTAVISSA OLEVAT ONGELMAT SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOKSEEN LIITTYVISSÄ ASIOISSA -Yritykset, joissa vaihdos odotettavissa lähimmän 5 vuoden aikana- n=sukupolven-/omistajanvaihdos viiden vuoden sisällä

10 Yrittäjyysilmapiiri

Koko maan keskimääräinen kokonaisindeksi yrittäjyysilmapiirille on positiivinen +8 sekä koko maassa että Varsinais-Suomessa. Indeksien osatekijöistä oma kokemus yrittäjyysilmapiiristä sekä kansalaisten suhtautuminen arvioidaan positiivisiksi tekijöiksi. Arviot em. tekijöistä ovat koko maassa positiivisemmat syksyyn 2007 verrattuna. Julkisen vallan asenne ja toimet arvioidaan selkeästi negatiivisiksi sekä Varsinais-Suomessa että koko maassa.

Julkisten rahoittajien asenne yrittäjyyteen arvioidaan Varsinais-Suomen alueella heikommaksi kuin koko maassa keskimäärin. Markkinaehtoisien rahoittajien asenne saa paremman arvioin julkiseen puoleen verrattuna sekä Varsinais-Suomessa että koko maassa keskimäärin.

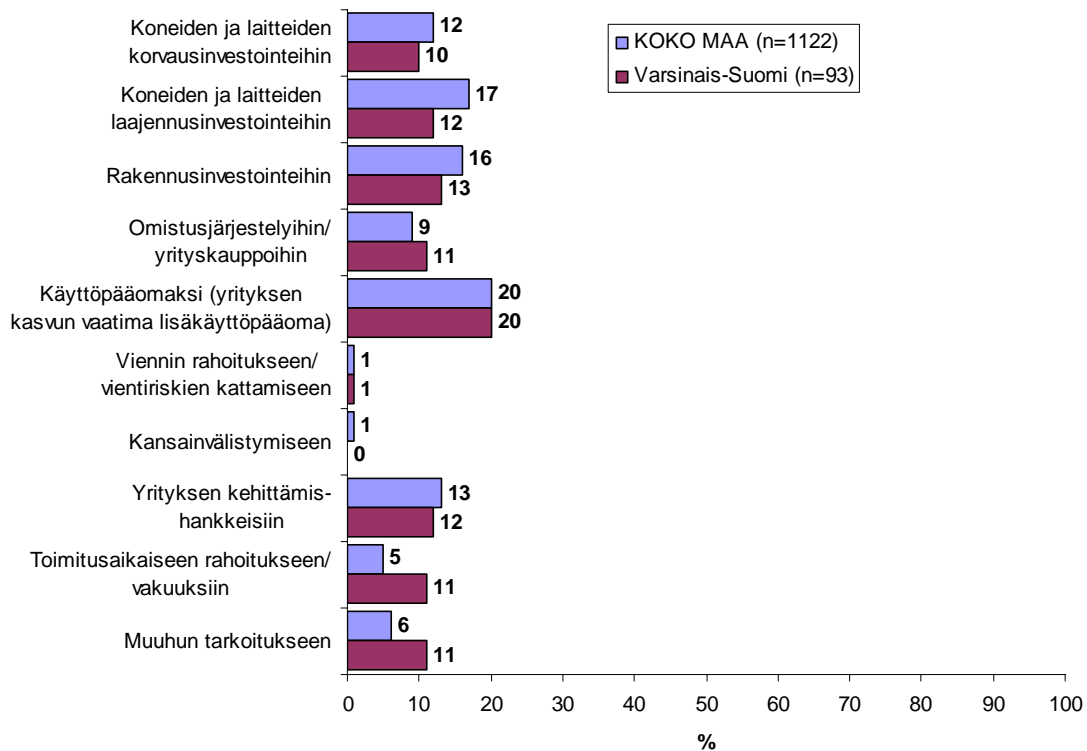

11 Pk-yritysten rahoitus

Varsinais-Suomen alueen yrityksistä 40 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana, kun taas koko maassa näin oli tehnyt 36 prosenttia.

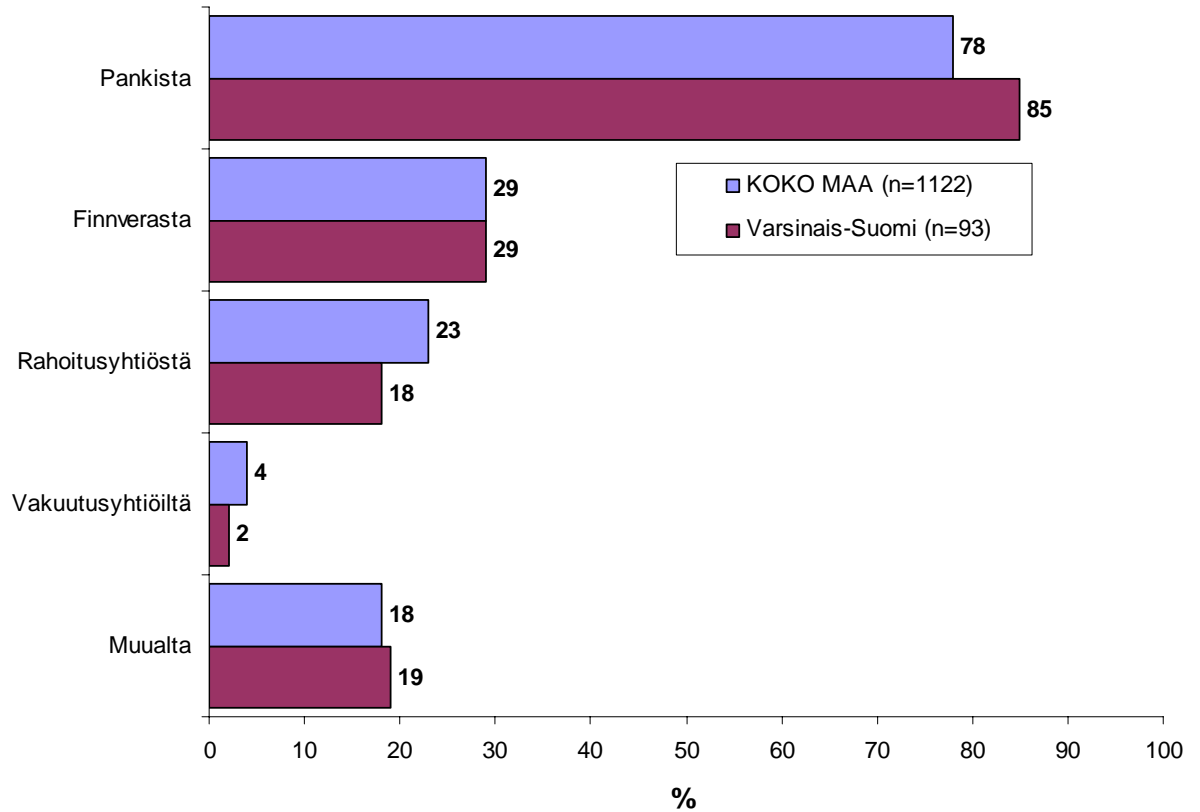
Joka kolmas Varsinais-Suomessa ja koko maassa toimivista pk-yrityksistä aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Tärkeimpänä käyttötarkoituksena rahoitukselle alueella pidetään useimmiten rahoituksen hankkimista käyttöpääomaksi ja rakennusinvestointeihin. Varsinais-Suomen pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (85 %) tai Finnverasta (29 %). Rahoitusyhtiöiltä rahoitusta aikoo hakea 18 prosenttia rahoitusta hakevista alueen yrityksistä.

11. TÄRKEIN KÄYTTÖKOHDDE ULKOPUOLISELLE RAHOITUKSELLE - Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta- n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

12. MISTÄ AIKOO HAKEA RAHOITUSTA

-Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta-
n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

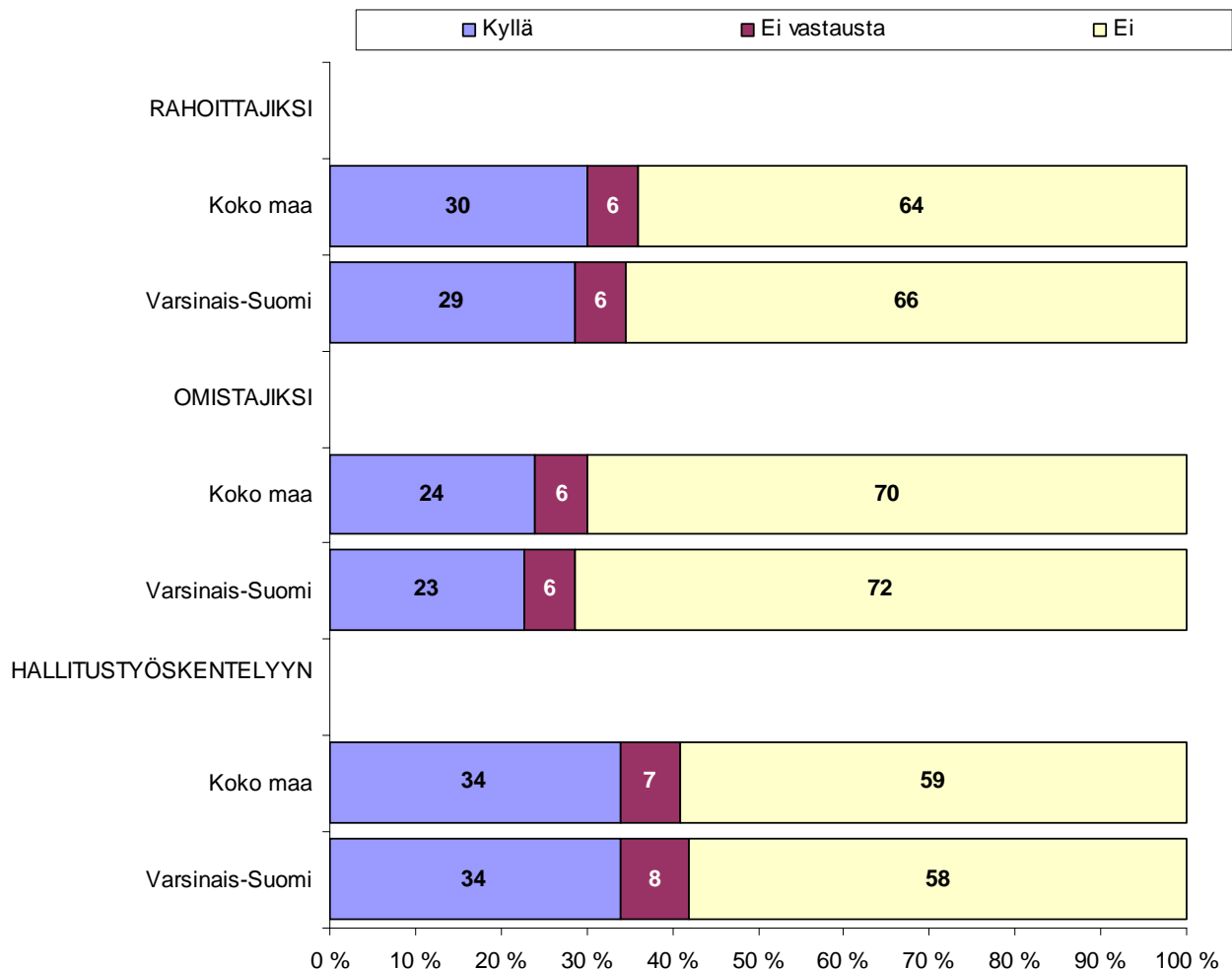

29 prosenttia Varsinais-Suomen ja 30 prosenttia koko maan osakeyhtiömuotoisista pk-yrityksistä olisi halukas ottamaan yksityisiä henkilöpääomasijoittajia mukaan yritysten toimintaan rahoittajiksi, joka neljäs omistajiksi ja yli kolmannes hallitustyöskentelyyn.

Yksityisiä pääomasijoittajia osakeyhtiömuotoisista pk-yrityksistä ottaisi puolestaan mukaan yrityksen toimintaan noin neljäsosa alueen ja koko maan pk-yrityksistä, omistajiksi joka viides ja joka neljäs hallitustyöskentelyyn.

13.1. OLISIKO HALUKAS OTTAMAAN YKSITYISIÄ HENKILÖPÄÄOMASIJOITTAJIA MUKAAN YRITYKSEN TOIMINTAAN

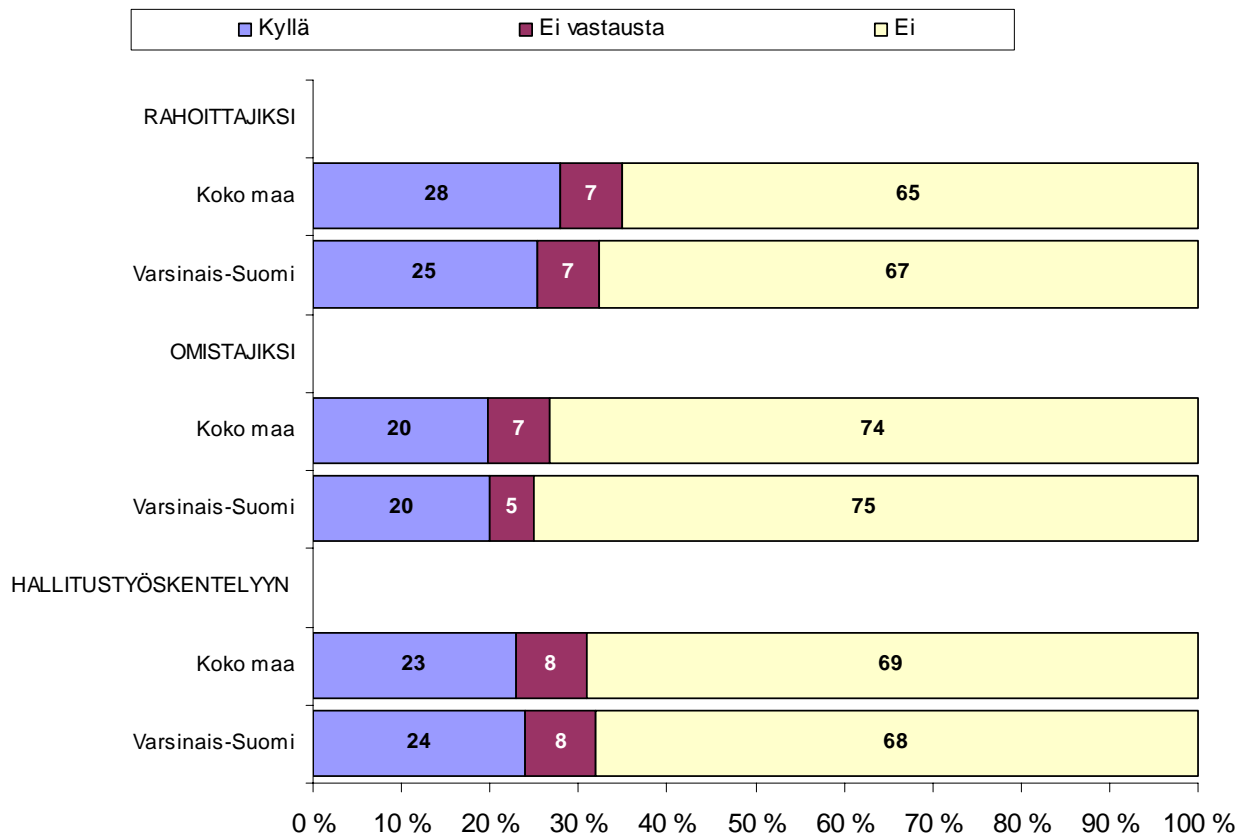
Osakeyhtiöt, KOKO MAA n=3286, Varsinais-Suomi n=256

13.2. OLISIKO HALUKAS OTTAMAAN YKSITYISIÄ PÄÄOMASIOITUSYHTIÖITÄ MUKAAN YRITYKSEN TOIMINTAAN

Osakeyhtiöt, KOKO MAA n=3286, Varsinais-Suomin n=256

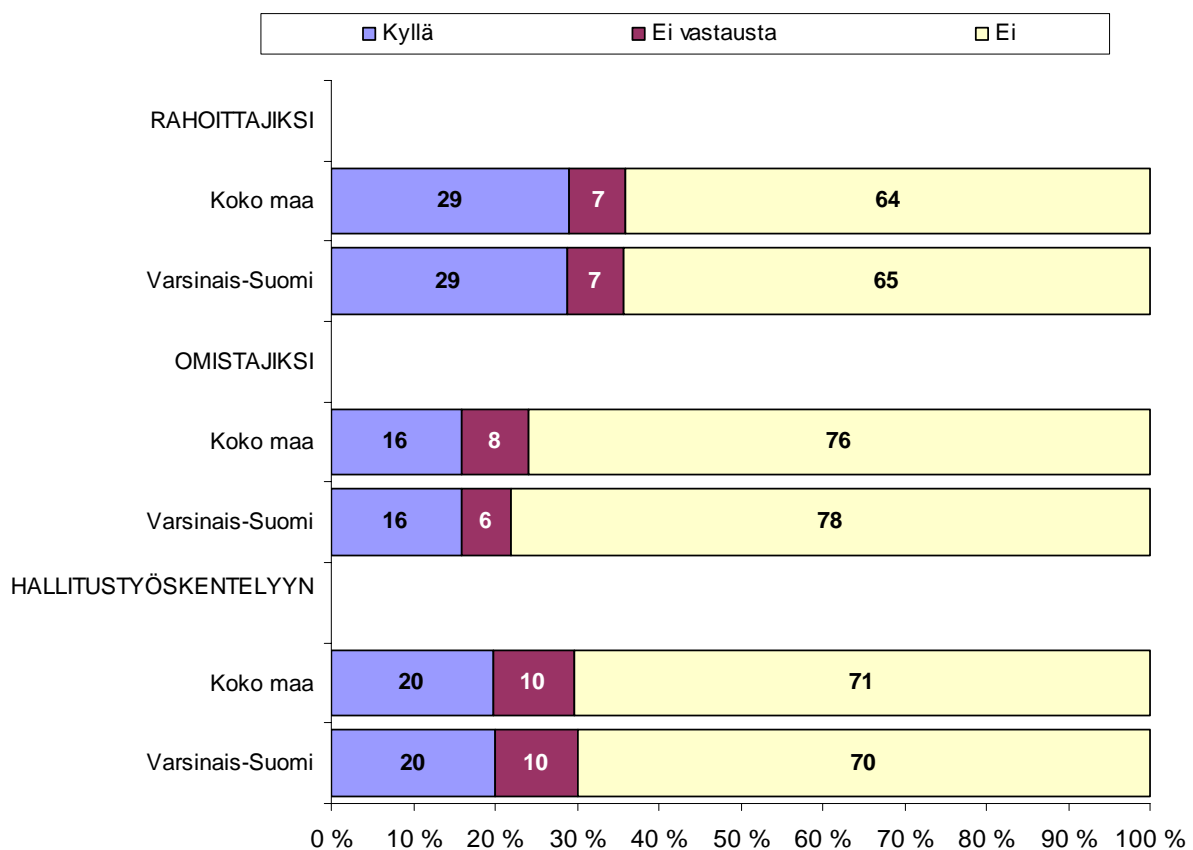

Alueellisia pääomasijoitusrahastoja ottaisi toimintaan mukaan rahoittajaksi alueella ja koko maassa 29 prosenttia, omistajaksi joka 16 prosenttia ja myös hallitustyöskentelyyn sekä alueen että koko maan pk-yrityksistä viidennes.

Varsinais-Suomessa ja myös koko maassa hieman yli kolme kymmenestä pk-yrityksestä olisi valmis ottamaan julkisia pääomasijoittajia yrityksenä rahoittajiksi, joka seitsemäs omistajaksi ja hallitustyöskentelyyn alueen pk-yrityksistä ja koko maasta viidennes.

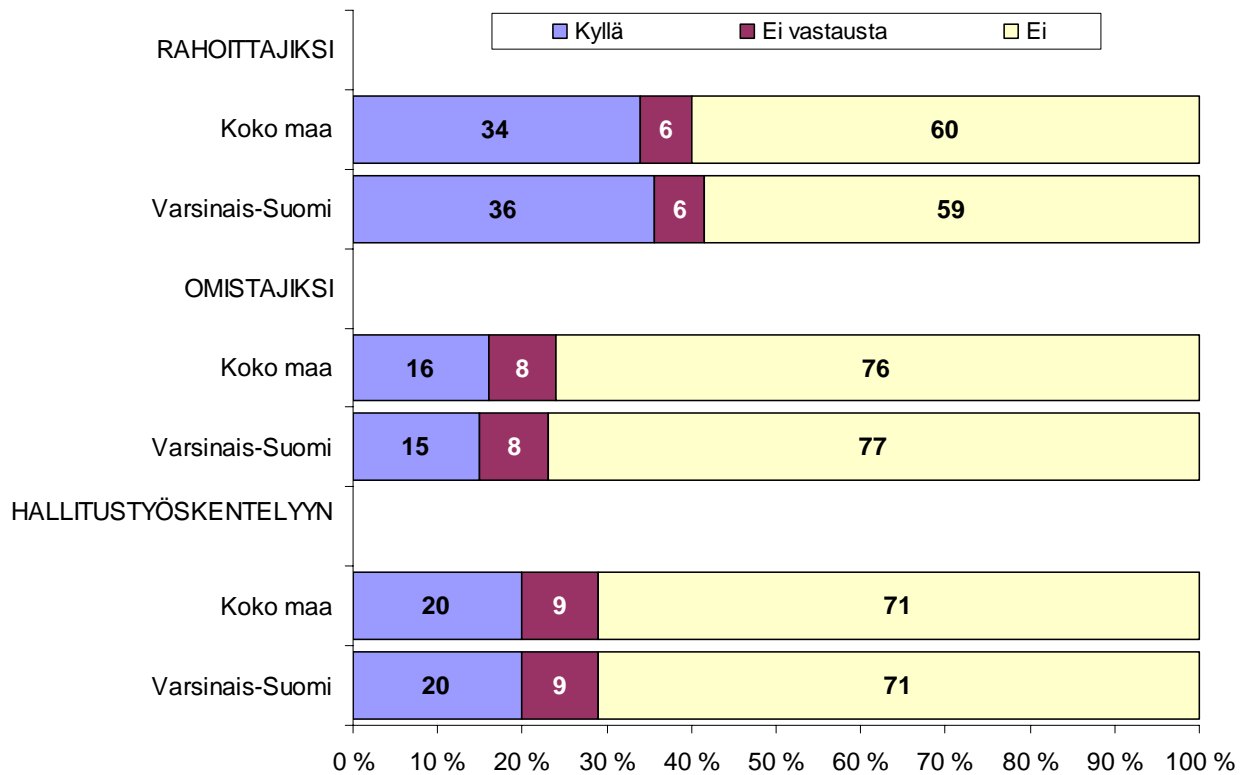
13.3. OLISIKO HALUKAS OTTAMAAN ALUEELLISIA PÄÄOMASIOITUSRAHASTOJA MUKAAN YRITYKSEN TOIMINTAAN

Osakeyhtiöt, KOKO MAA n=3286, Varsinais-Suomi n=256

13.4. OLISIKO HALUKAS OTTAMAAN JULKISIA PÄÄOMASIOITTAJIA MUKAAN YRITYKSEN TOIMINTAAN

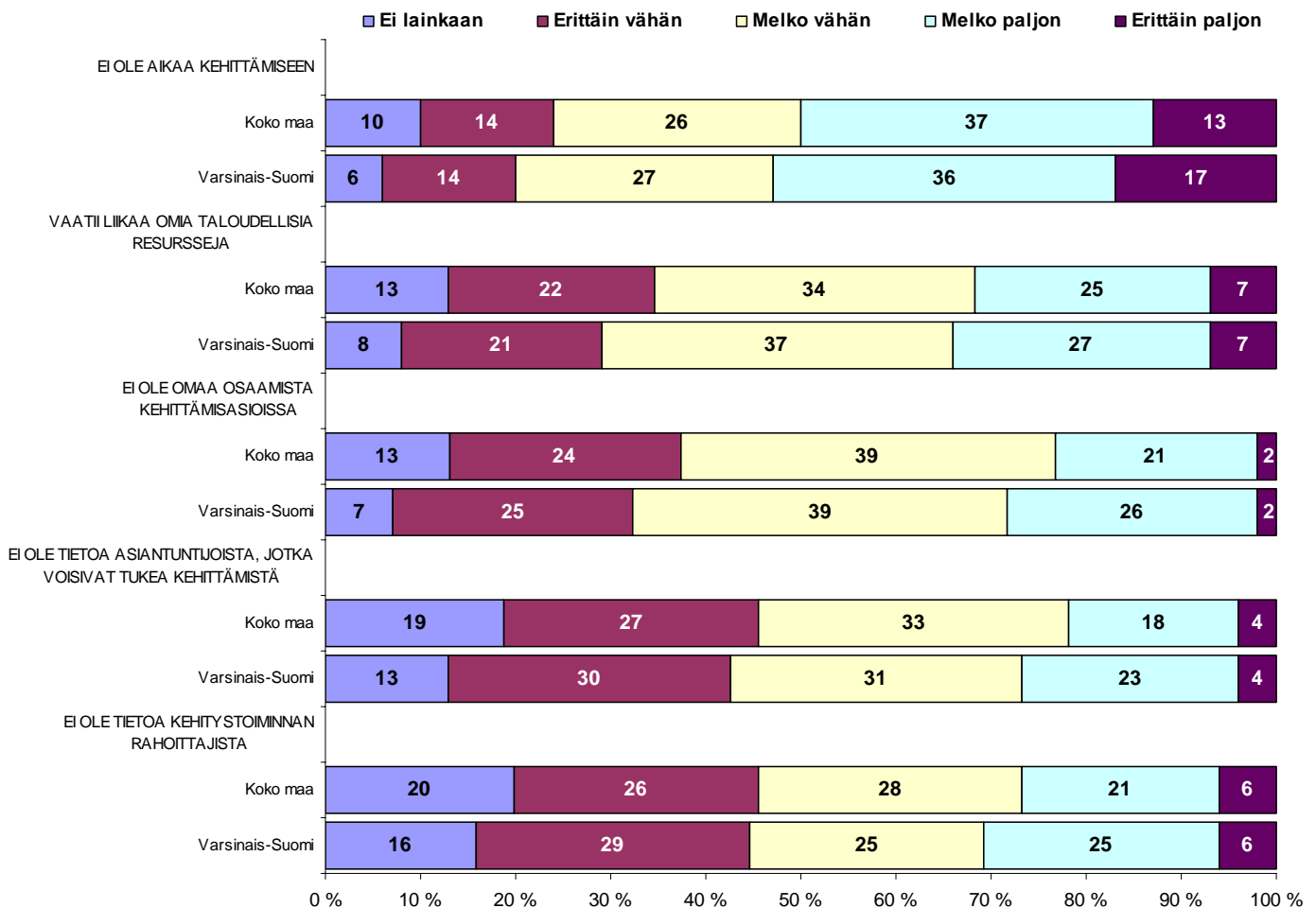
Osakeyhtiöt, KOKO MAA n=3286, Varsinais-Suomi n=256

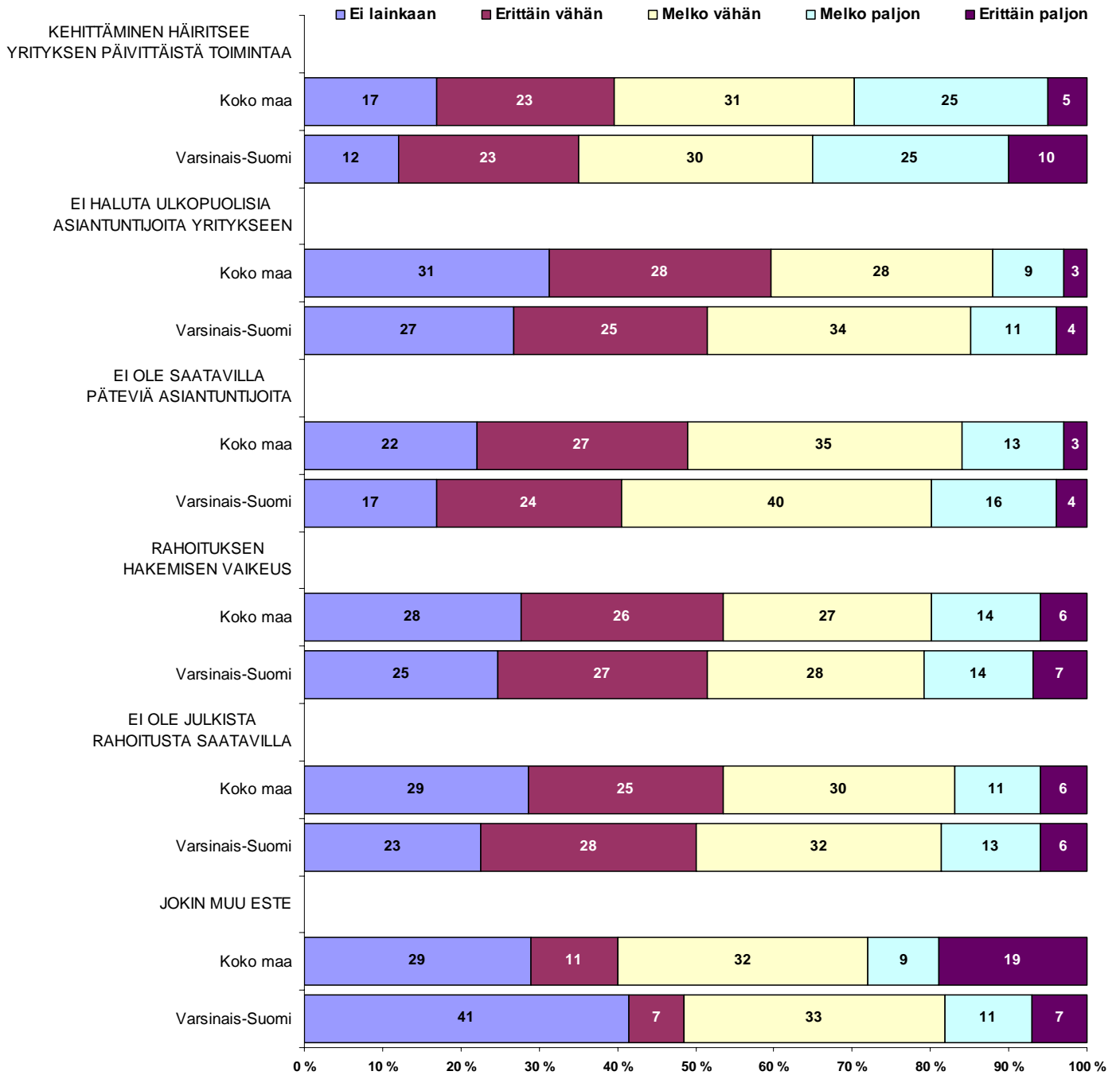

12 Pk-yritysten työelämän kehittämisen esteet

Varsinais-Suomen pk-yritysten kehittämistä vajaa viidenneksellä vastaajista estää erittäin paljon se, että kehittämiselle ei ole aikaa. Alueen osalta aika nähdään erittäin paljon häiritseväksi tekijänä 17 prosentissa pk-yrityksistä. Koko maan osalta viidesosaa vastaajista ei pidä esteenä sitä, että heillä ei olisi tietoa kehitystoiminnan rahoittajista. Varsinais-Suomessa eri tekijät estävät työelämän kehittämistä keskimäärin koko maata useammin. Koko maan ja alueen osalta haluttomuus saada ulkopuolisia asiantuntijoita yritykseen ei estä kehittämistä lainkaan noin kolmasosalla pk-yrityksistä.

14. PK-YRITYSTEN TYÖELÄMÄN KEHITTÄMISEN ESTEET

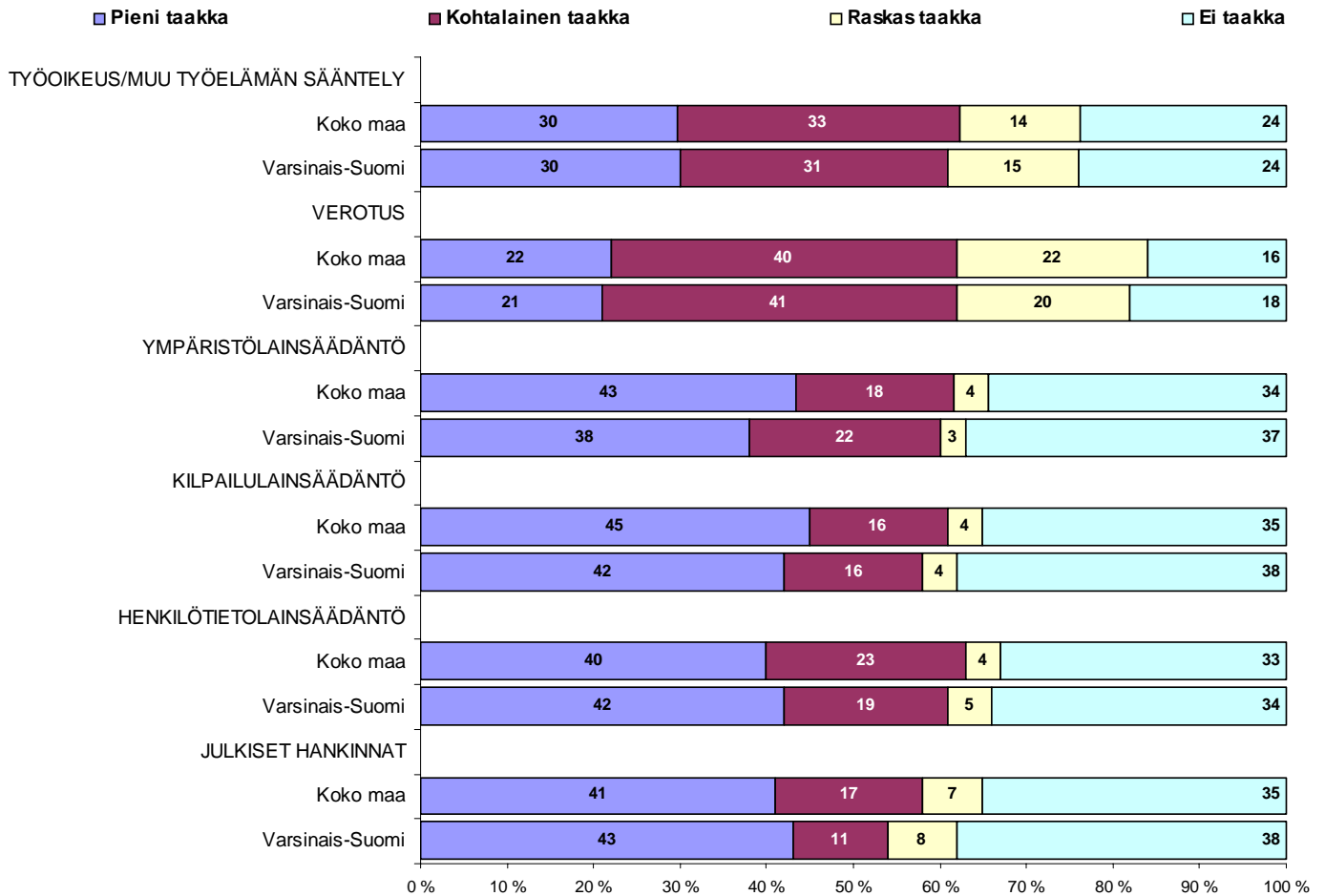

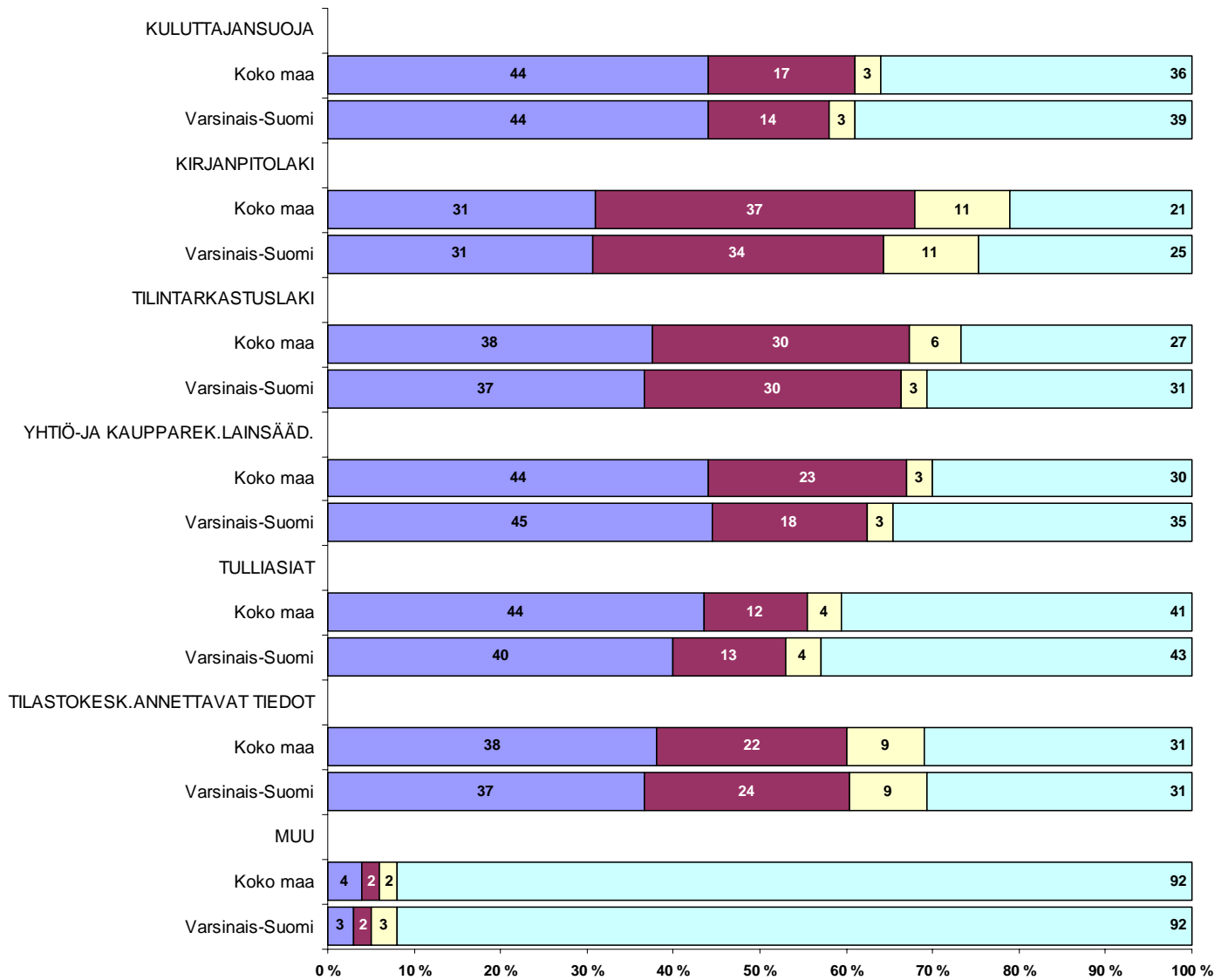

13 Hallinnollinen taakka

Koko maassa lainsäädännöllisen taakan osalta yhteensä 22 prosenttia pitää verotusta raskaana taakkana. Varsinais-Suomessa verotus on hieman harvemmin raskas taakka kuin koko maassa keskimäärin. 41 prosenttia koko maan pk-yrityksistä ei koe tulliasioita lainkaan taakkana, Varsinais-Suomessa tulliasiat eivät ole lainkaan taakka 43 prosentille pk-yrityksistä.

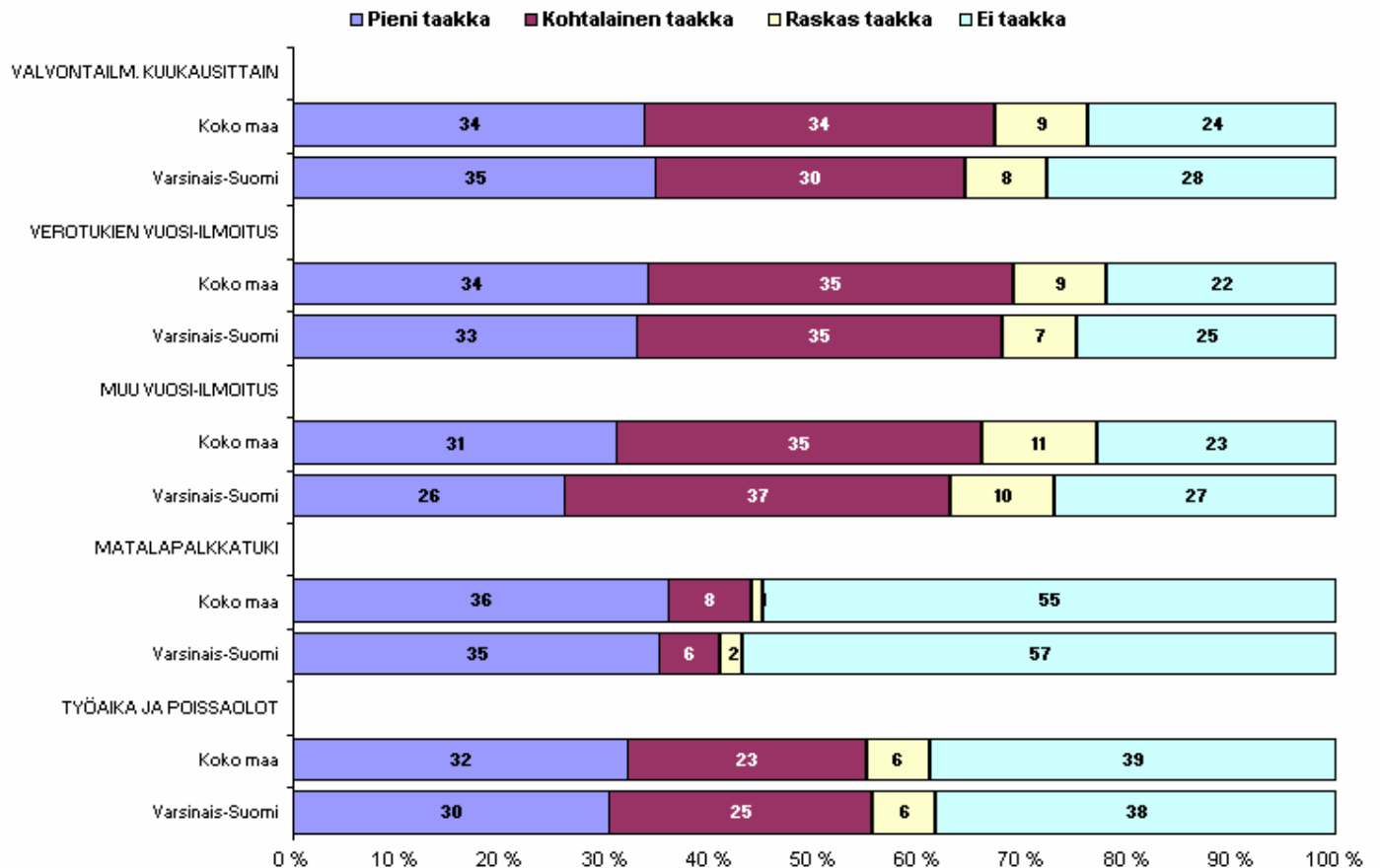
15.1. Lainsäädännöstä aiheutuva hallinnollinen taakka

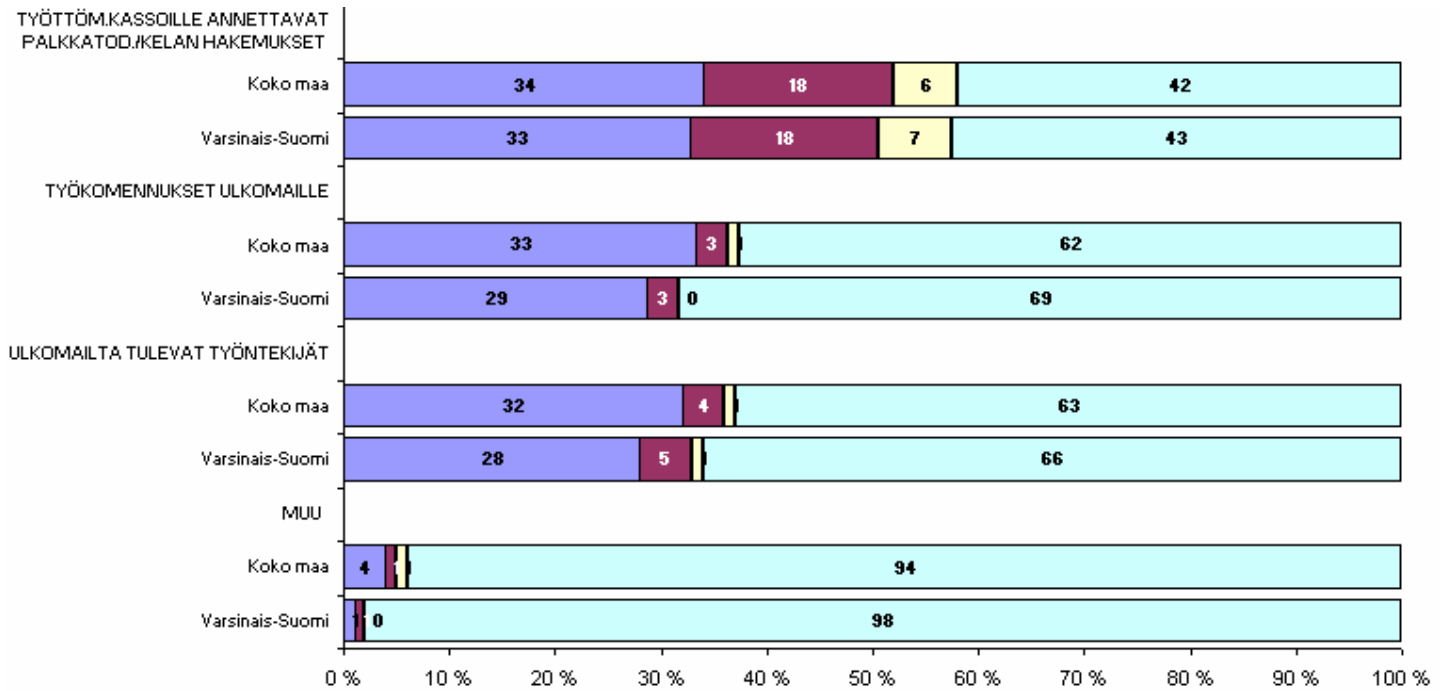

Kymmenesosa vastaajista sekä koko maan että Varsinais-Suomen osalta pitää muuta vuosi ilmoitusta raskaana hallinnollisena taakkana. Eri työnantajana toimimisesta aiheutuvat taakat koetaan melko samansuuntaisiksi niin alueella kuin koko Suomen pk-yritysten keskuudessa. Suurin osa alueen ja koko Suomen pk-yrityksistä ei pidä taakkana ulkomailta tulevia työntekijöitä tai työkomennuksia ulkomaille.

15.2. Työnantajana toimimisesta aiheutuva hallinnollinen taakka

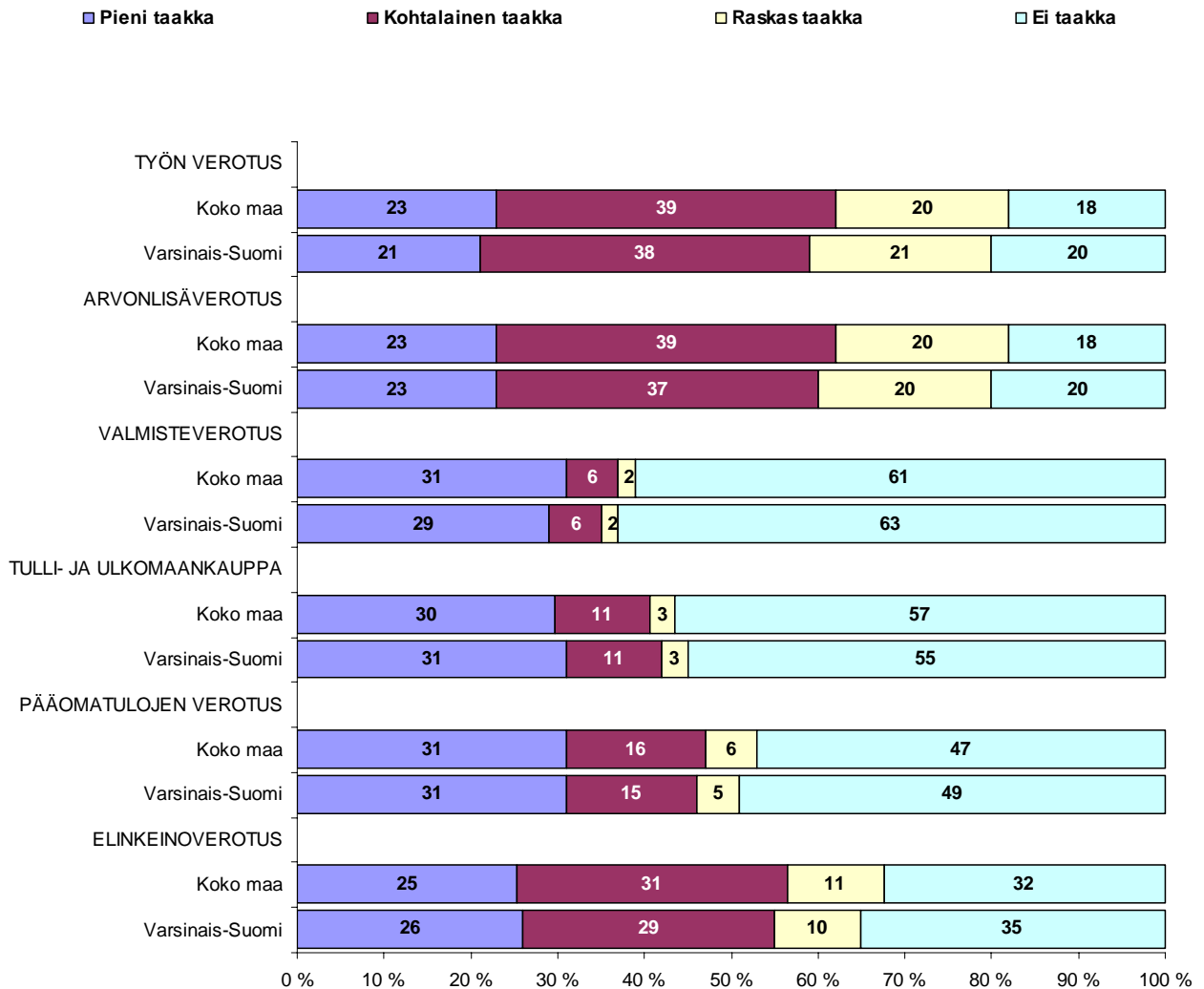

Vajaa neljäsosa sekä koko maan että Varsinais-Suomen osalta pitää työn verotusta sekä arvonlisäverotusta raskaana taakkana. Varsinais-Suomessa työn verotus koetaan hieman useammin raskaaksi taakaksi kuin koko maassa keskimäärin. Yli puolet (57 %) koko maan sekä Varsinais-Suomen pk-yrityksistä (55 %) ei pidä tulli- ja ulkomaankauppaa lainkaan taakkana.

15.3 Verotuksesta aiheutuva hallinnollinen taakka

Pääkonttorit

- **Helsinki**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220
- **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240
- Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde 0204 6011
Internet: www.finnvera.fi

Aluekonttorit

- **Helsinki (Pääkaupunkiseutu)**
Eteläesplanadi 8 • PL 249, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401
  - **Uusimaa**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7110
  - **Joensuu**
Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163
  - **Jyväskylä**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299
  - **Kajaani**
Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899
  - **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330
  - **Lahti**
Laiturikatu 2, 5. kerros, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249
  - **Lappeenranta**
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149
  - **Mikkeli**
Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690
  - **Oulu**
Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944
  - **Pori**
Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349
  - **Rovaniemi**
Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099
  - **Seinäjoki**
Kauppatori 1 – 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399
  - **Tampere**
Hämeenkatu 9 • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711
  - **Turku**
Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649
  - **Vaasa**
Pitkäkatu 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849
- Pietarin-edustusto**
- **Finnveran Pietarin-edustusto**
c/o Finpro
29, Bolshaya
Konyushenna ya
Saint-Petersburg
191186, Russia
Puhelin +7 812 315 8991
Faksi +7 812 325 4482

- Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221, faksi (09) 2292 2980
www.yrittajat.fi
- **Etelä-Karjalan Yrittäjät ry**
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
p. 0104 701 100, f. 0104 701 102
www.yrittajat.fi/etelakarjala
- **Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
p. (06) 420 5000, f. (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa
- **Etelä-Savon Yrittäjät ry**
Patteristonkatu 2 C, 50100 Mikkeli
p. (015) 151 684, f. (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo
- **Helsingin Yrittäjät**
Kellosilta 2 D, 2. krs. 00520 Helsinki
p. (09) 612 6230, f. (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki
- **Hämeen Yrittäjät ry**
Sibeliuksenkatu 11 A, 13100 Hämeenlinna
p. (03) 682 1153, f. (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame
- **Kainuun Yrittäjät ry**
Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
p. (08) 613 0931, f. (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu
- **Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
p. (06) 831 5292, f. (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa
- **Keski-Suomen Yrittäjät ry**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
p. 010 425 9203, f. 010 425 9210
www.yrittajat.fi/keskisuomi
- **Kymen Yrittäjät ry**
Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
p. (05) 535 4313, f. (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi
- **Lapin Yrittäjät ry**
Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
p. (016) 420 0600, f. (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi
- **Länsipohjan Yrittäjät ry**
Valtakatu 5, 94100 Kemi
p. (016) 221 701, f. (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja
- **Pirkanmaan Yrittäjät ry**
Kehräsaari B-rappu • PL 7, 33201 Tampere
p. (03) 251 6500, f. (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa
- **Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry**
Kauppakatu 17 B, 80100 Joensuu
p. 010 470 7600, f. (013) 127 678
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala
- **Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Uusikatu 64 A 2. krs., 90100 Oulu
p. (08) 311 4677, f. (08) 371 227
www.yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa
- **Päijät-Hämeen Yrittäjät ry**
Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
p. (03) 782 9866, f. (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame
- **Pääkaupunkiseudun Yrittäjät ry**
Tekniikantie 12, 02150 Espoo
p. 010 422 1400
www.espoonyrittajat.fi
www.yrittajat.fi/vantaa
www.kauniaistenyrittajat.fi
- **Rannikko-Pohjanmaan Yrittäjät ry – Kust-Österbottens Företagare rf**
Hietasaarenkatu 6, 65100 Vaasa
p. (06) 356 0800, f. (06) 356 0815
www.yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa
- **Satakunnan Yrittäjät ry**
Isolinnankatu 24 • PL 45, 28101 Pori
p. (02) 634 9900, f. (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta
- **Savon Yrittäjät ry**
Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
p. (017) 368 0500, f. (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo
- **Uudenmaan Yrittäjät – Nylands Företagare ry**
Rantakatu 1, 2. krs, 04400 Järvenpää
p. (09) 274 5420, f. (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa
- **Varsinais-Suomen Yrittäjät ry**
Brahenskatu 20, 20100 Turku
p. (02) 275 7100, f. (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

Varsinais-Suomen Yrittäjät

Varsinais-Suomen Yrittäjät
Brahenkatu 20, 20100 Turku
Puhelin (02) 275 7100
Faksi (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

Suomen Yrittäjät

Suomen Yrittäjät
Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221
Faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

FINNVERA

Turku
Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649

Finnvera Oyj
Valtakunnallinen vaihde: 0204 6011
www.finnvera.fi
Helsinki
Eteläesplanadi 8
PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220
Kuopio
Haapaniemenkatu 40
PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240